

NEPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor****REVISTA EVREIASCĂ**Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Zsidótlan világnézet uralma az erdélyi cionizmusban

Komoly világlapok foglalkoznak a kérdéssel és mi sem folytathatunk strucc-politikat. A kérdés pedig a következő: minden nagyhatalom komoly megfigyelőket tart a másik ellenséges országban, akiknek feladatuk, hogy a nép hangulatát tanulmányozzák. Ezek kémek. Viszont minden népnek belső feladata az is, hogy önmaga tanulmányozza azt, vajjon milyen erők működnek az egyes néprétegei között? Megfelel-e ez a népakaratnak, vagy sem? Történik-e erőszaktevés a közhangulaton, vagy sem?

Ezerszerre fontosabb nekünk zsidóknak az a feladat, hogy tanulmányozzuk a kérdést: milyen a zsidó ucca hangulata? Nem gondolunk arra, hogy a zsidók hangulatát tanulmányozzuk, ami a világmegnyilvánulásokkal kapcsolatos. Nekünk az a lényeges és fontos: hogyan reagál a zsidó ucca a zsidó problémára?

Ezuttal az erdélyi cionizmus kérdése van napirenden. Kétségtelen az, hogy az erdélyi cionista életben furcsa dekadencia mutatkozik. Ez azért aktuális, mert a napokban ül össze a genfi világhongresszus. Megdöbbenésben tapasztaltuk, hogy milyen meghamisítás történt a sékeltizetők szavazatainak összeszámolása alkalmából. A vallásos pártot, meg a higgadt középpártokat leterrorizálja a baloldal. Ezek a cionizmus cégére alatt egészen más meggyőződést vallók, folyton ágálnak a fascizmusok erőszaka ellen. De amikor az ő érdekeik védelméről, vagy bizonyos eredmények meghamisításáról van szó, akkor előveszik a „diktaturát” és erőnek erejével kezükbe akarják kapni az iniciatívát. Nem új jelenség ez az erdélyi cionizmus keretei között, már évek óta folyik és különösen az utóbbi években lesz mindinkább láthatóvá. A vezetők gyengesége az ok, vagy valami más játszik közre, de az minden kétséget kizáró faktum, hogy az erdélyi zsidó közvélemény inkább konzervatív és vallásos beállítottságú, még a cionista mozgalom keretei között is. Ha ennek dacára a „szocionisták” kezdenek hangot kapni, ez részben az ő erőszakuknak, másrészt, a vezetők gyengeségének tudható be. Amerre csak nézünk, mindinkább előtérbe jutnak olyan erők, amelyek hosszú évekig, vagy talán évtizedekig is, egészen más eszmék szolgálatába állottak. De mert ott levitézlettek, mert ott nem fejthetnek ki tevékenységet, azért a cionista keretben akarnak „dolgozni”, csak azt nem tudni, hogy a maguk régi eszméje, vagy az új világnézetüknek inficiálása érdekében. Olyan nevek kezdenek előtérbe jutni, akiknek negyven-ötven éves korukig egy lenézett és kigunyolt objektum volt, minden zsidó probléma. És most hirtelen „feleszméltek”.

Igy történt a sékeleknél is. Egy kis „korrekcióért” nem mentek a szomszédba és megcsinálták házilág. Ezért kellett a mizrachinak csupán 2400 szavazatot kapni, holott

rendes, cionista etika alapján megejtett és ténylegesen levezetett választás esetén többséget kaphatott volna. De a fiatal erők, akik mindig teliszájjal harsogják a demokráciát és egyenlőséget, a népakarat meghamisításának nagy-nagy bűnét: azok az elsők, ha rákerül a sor — amint most ez alkalommal rá is került — hogy erőszakkal igazolják jogukat a vezetéshez. Súlyos gyengeségre mutat ez és részben a zsidó vezetőkörök nemtörődömségére és közönyére. Hol vannak az erdélyi régi cionisták? Azok a prominensek, akik tekintélyük súlyával, higgadt vonalvezetésükkel erőt tudtak mutatni és irányt. Akik nem engedték meg ezeket az elterdüléseket. Nem akarjuk hinni, hogy már teljesen kimerültek és végelegyengülésben kiszervekedt minden akaratuk és lendületük. Nem gondolják, hogy újra akcióba kell lépni? Nem gondolják, hogyha ez így halad, akkor évről-évre rosszabb lesz a helyzet?

Vérszemet kapnak ezek a bomlasztó csírákat magukkal hozók és az idegen eszmék táborából hozott etikával rombadönthetik mindazt, amit husz esztendőn át épített az erdélyi cionizmus. Miért kell ezt tétlenül

nézni? Aminthogy az egész világ zsidósága meglepetéssel fogja látni, hogy a genfi világhongresszuson is milyen erőket fognak felvonultatni ezek az egyszerre két eszmét is szolgálók seregei. Ahelyett, hogy koncentrálnák magukat egyetlen cél felé, amelyet Palesztinának nevezünk és ebben az egy szóban mindennek benne kell lenni, ők inkább még mindég a népboldogítás egyéb eszméiért harcolnak.

Az erdélyi zsidóság nem kér ebből a felemás cionizmusból. Az erdélyi zsidóság, mint minden egészséges népi közösség, csak ideig-óráig tűri el, ha illetéktelenek akarnak uralkodni felette. Ezt a baloldali gyámokdást is eltűri, de azután lerázza majd magáról, mint ahogy az egészséges test legyűri a bacillusok támadásait. A mai lázas állapotnak tudható be, hogy most a huszáven aluliak, a félrevezetettek tudnak hangadóknak lenni az erdélyi szövetségi cionista közéletben. De ennek a kornak is hamar vége kell szakadjon. Vissza kell térnie a népfenntartó, konstruktív erőknek a cionizmus élére. Vagy pedig a kalandkeresők, a kiforratlan felemás világnézetűek fogják továbbra is romboló uralmuk torát ülni...?

Mi tudjuk és érezzük, hogy a meggondoltaké a jövő. Nem pedig azoké, akik nem törődnek a történelmi fejlődéssel és zsidó holnapot akarnak építeni, a zsidó tegnap nélkül...

Danzig zsidósága a teljes megsemmisülés útján

Varsó. Európa viharsarka lett Danzig. Kevés város van a világon, amelyről annyit irtak volna, mint erről az empóriumról. Több mint ezer éve küzd a német és lengyel befolyás egymás ellen ebben a városban, de ami most folyik érte és körülötte, az valószínűleg történelmi változást fog hozni az egész világ számára. Zsidó szempontból a város — sajnos — mindinkább elveszti jelentőségét, mivel a világháború után 11.000 zsidó lakott ott, amelyből ma már a kiüldöztetés folytán alig 2000 szenved a nemzeti szocialista terror alatt.

A zsidó hitközségek irattárát és könyvtárát elszállították a varsói hitközséghez, ahol a judaisztikus könyvtár termeiben helyezték el. Prof. Meier Balaban jelenleg azal foglalkozik, hogy a történelmi szempontból értékes adatokat feldolgozza. A varsói hitközséghez tartozó Berson muzeumszámos művészi és történelmileg értékes kéziratokat kapott a felszámolt danzigi és pomerániai hitközségektől.

A danzigi hitközség gyorsabb ütemben halad a teljes megsemmisülés felé, mint a többi német uralom alatt levő hitközségek. Németországban eddig a zsidó lakosság 50 százaléka távozott, addig a danzigi zsidóságból alig 20 százalék maradt meg. Egy évvel ezelőtt adta ki a rendelkezést a danzigi szenátus, hogy a zsidók kivándorolja-

nak és ez már ilyen gyors ütemben valósult meg. A nagy zsinagógát felgyújtották, kisebb templomokat is megsemmisítettek, csak egyetlen zsidó középület maradt, a nagy sportház, amely most a zsidó szegények kényszerlakhelye. A „Gestapo” a legszigorúbban ellenőrzi a zsidókat és arra irányul minden figyelme, hogy minél több embert kényszerítsenek kivándorlásra. A 65 esztendőt meghaladó zsidókat aránylag nyugton hagyják, de ez a nyugalom csak viszonylagos. De előbb-utóbb kezükbe kell venni a vándorbotot minden danzigi zsidónak. A most ott élő kétezer zsidóból 50 százaléka közjótékonyaságra szorul. Vannak sokan, akik butoraik és árukészletük eladásából élnek. Van 160 kiváltságos, akik fa-, hal- és terménykivitellel foglalkoznak. Ezeket nem utasítják még ki, mert a gazdasági életnek szüksége van rájuk.

Legújabbban a danzigi szenátus törvényt szavazott meg, amelyben felhatalmazzák a szabadváros hatóságait, amely szerint feljogosított a szenátus arra, hogy a zsidók vagyonát elkobozzák. Lehet részleges, vagy teljes az elkobzás. Azoknak a vagyonát is elkobozhatják, akik nem tartózkodnak a szabadállam területén. Kormánybiztosokat is kineveznek az elkobzásra ítelt vállalatok mellé.

Rabbi Meir Berlin: (Jeruzsálem)

A Fehér Könyvre csak bojkottal válaszolhatunk!

1. Két fronton kell harcolnia a 21-ik cionista világtalálkozásra a Mizrachinak. Az egyik front kifelé a másik meg befelé van. „Kifelé” alatt értjük azt, hogy az egész cionista táborral együtt, (de más vezetéssel), viszont „befelé” egyedül, az összes többi cionista frakciók kilengéseivel szemben.

A Mizrachi nem lát ebben két különböző frontot. Szoros kapcsolatot lát, vallási és politikai álláspontja között. A politikai állásfoglalás is szent harc számára, mert a Szentföld előtt mindenekelőtt „szent” feladat. A vallásért folyó harcot már évtizedek óta folytatja a Mizrachi. Olyan harc ez, amely a „kényelemszeretet” ellen folyik, amely a zsidó nép egyik átká. Harcolni fog a „kényelemszeretet” által életrehívott szombatmegszegés és a tréfó evés ellen, mert ki kell küszöbölni a zsidó életből, ezt a „kényelmes” álláspontot jellemző eltorzulásokat.

A Mizrachi nem csupán azzal harcol a vallásatlanság ellen, hogy az ifjúságnak iskolákat, tanítóképzőt, ovodákat létesít, jesivákat tart fenn, amelyekben a zsidó ifjúság tízezrei nevelődnek a vallás emelőin s nem csupán számos minta kolónián helyez el a vallásos chalucok ezreit és a „Poale Mizrachi” szervezeten keresztül a Tóra V'avoda életet teremti; hanem harcot hirdet a cionista tábor berkein belül uralkodó kényelemszeretet betegsége ellen. Olyan harc ez, amelyről nem fog lemondani mindaddig, amíg egyetlen egyszer is megszegik a szombatot, a zsidó élet bármely vonatkozásában.

#

2. Erec Jisrael fogalma nem csupán nemzeti parancs, hanem egy vallási kötelezettség. Minden zsidó érték elleni támadás olyan, mint az egykori harbar rendelkezők, amelyeket a zsidó hit ellen követtek el. Az egyetlen ország, ahol kiélheti magát a zsidóság, nem lehet más, csak a Szentföld. A zsidóságnak fel kell építeni országukat, még akkor is, ha támadják, üldözik, mártíriumot kell szenvedjen és halottakat is kell áldozzon. De azok, akik megmaradnak, oroszlan-ként kell tovább küzdenek a zsidó országért. Ahogy nem volt szabad, hogy megcsaljuk a mi Istenünket, úgy nem szabad hogy megcsaljuk a mi országunkat sem. Valamikor bálványokai akartak adni a népek Teremtőnk helyett, ma pedig a brittek Guayanat akarják adni Erec Jisrael helyébe.

Mindenesetre — ki tudja meddig, — a harc szellemében kell élnünk. De nem csupán a harcnak csunya és gyűlöletes eszközeivel, a mi utunk nem az ölés, ezt átengedjük másoknak, bár ez azokon sem segít, akik ezzel az eszközzel dolgoznak. A mi harci utunk az: lépésről-lépésre elfoglalni a pozíciókat, szívós akarattal, még akkor is, ha közben lövöldözni is fognak ránk. Lehetséges, hogy a kegyetlen angol bajonett, amely átjárja ártatlan szentföldi testvérünk testét, több eredményt fog hozni a jövőben, mintha mi fegyvert fogunk azokra, akik ellenünk sűtik el azt. Minden csepp zsidó vért nagy kár és minden áldozatot nagyon meggyászolunk. De az is bizonyos, hogy az a sokezer zsidó mártír akik meghaltak az európai országokban, annyi „hasznót” sem hoz a zsidó összesség szempontjából, mint azok az áldozatok, amelyeket a szentföldi harcban vesztettünk el. Százszor többet vesztettünk a gáluti országokban, mint otthon és ezek a szentföldi áldozatok tiszteltet és félelmet ébresztettek ellenségeinkben.

A mi harci utunk nem jelent felkelést senki ellen. Csak az önmagunkban való bizás szilárdul meg. A mi egész gáluti életünk egy nagy passzivum. Ezzel szemben a Szentföldön erősen szervezett település van, rendszeresen kiépített testületekkel, amelyek az utat, a mi harci utunkat jelölik ki. Ott a Szentföldön telítettek vagyunk dinamikus erővel,

tettekésséggel és azt tesszük, amit mondunk és azt mondjuk, amit teszünk.

Amíg a kormányzat ellenünk van Palesztinában, addig mi is ellene kell legyünk olyan mértékben, ahogy tudunk. A kormányzat csak azért létezhet ott, mert mi tőkét hoztunk az országba. A mi munkánk révén lett gazdag a kormányzat és a mi pénzünkkel folytatja zsidóellenes politikáját. Ezért fontos feladatunk, hogy elvonjuk az erőforrásokat a kormányzattól. Minden irányban építenünk kell, de úgy kell investáljunk, hogy ebből a kormányznak ne legyen haszna. Ne vegyünk külföldi árukat és ne fizessünk vámokat, ami jelentős bevételi forrás. Mutassuk meg erőnköt. Folytassunk passzív harcot. Természetesen Anglia kezdetben könnyen fogja elbírni, de később majd a parlamentben, a sajtóban, mindinkább hallható lesz a panasz, hogy az angol adófizetőnek kell eltartani a palesztinai közigazgatást.

Az angol nép nem fog belenyugodni abba, hogy ő tartsa el az erci büdzsét, mivel az ucca embere ellene lesz ennek, mert ahhoz van szokva, hogy a gyarmatok hasznát hoznak, nem pedig hogy ráfizessenek. Nekünk csak egyesült erővel kell küzdünk, nem egyénenként, hanem közös erőfeszítéssel.

#

3. Emlékszem a londoni tárgyalásokra, amikor egy miniszter kijelentette, hogy a terv szerint, amelyet ő és társai kidolgoztak, mi tíz-tizenöt év múlva alattvalói leszünk egy olyan országnak, ahol az arabok lesznek az urak és azok a terroristák fognak uralkodni, akik ma nyugtalanítják az országot. Amikor ezt kijelentette a miniszter, akkor felugrottak a mi delegátusaink és a leghatározottabban kijelentették, hogy ez sohasem fog megtörténni. Van még erőnk ahhoz, hogy nem hagyunk majd uralkodni felettünk egy ellenséges népet.

Ez a határozott kijelentés, a döntő pillanatban bizonyos lelki megkönnyebbülést hozott. Nem csupán azért, mert éreztük erőnköt, hanem ez azt is jelenti, hogy nem vagyunk elhanyagolható mennyiség, — bár kisebbségben vagyunk most ottan — de érezzük azt is, hogy gazdasági téren sem vagyunk kisebbségek, mint mások. Még az ellenfeleink arcán is láttuk, hogy becsülnék bennünket és félnék erőinktől. A helyzet tisztázódott: annyira tisztázódott, hogy nem volt hihető többé, hogy az arab többséget nem ismerik el. Nekünk erre a háborúra, ellenharccal kell felelni. Nem úgy nézett ki ez a londoni tárgyalás mint egy béketárgyalás, hanem inkább mint a hadüzenet. Rájöttünk arra, hogy a kormányzat valóban ellenségünk és szolgaságba akar bennünket hajtani. Erec Jisrael nem gálut. Mindenesít másutt lehetséges, hogy objektumok leszünk, de itten, ezen a területen bizonyára egész nép leszünk: ha az akarunk lenni.

A mi sorainkban: „ucu ecá vetofár, dabru davar v'lo jakum”, bármilyen terveket is eszelnek ki, megsemmisül és semmiféle beszéd nem lesz időálló. Ez a nép szava volt, amely a hitben él és a hitért

él és amely erejében bíz, abban az erőben, amely bitéből fakad.

#

4. Senki sem kérdezte sorainkban, hogy miben fog megnyilatkozni ez az erő? Mily módon mutatjuk majd meg erőnköt. Az bizonyos, hogy mennyiségileg az ország lakosságának egyharmadát, minőségileg a többséget jelentjük. Ez jelenti azt, hogy ezen nem kívánatos uralom nem maradhat így tovább. A mi tudatunkban az van, hogy egy emberként fogjuk kijelenteni, hogy ez az uralom, nem a mi uralmunk és azok a törvények, amelyeket egy ilyen összetétel alapján bocsájtanak ki, nem a mi törvényeink. A posta, a vasút, a telefon, a rádió, amely fölött felügyeleti jogot gyakorol a palesztinai kormány, nem a miénk és lehetőleg ne használjuk. Az ő felügyeletüket nem kérjük és nem ismerjük el. Nem engedjük be majd tisztviselőiket hozzánk és vámbázaikat elkerüljük majd. Bojkottálni fogjuk valamennyi intézményeiket. Ha rendeleteket fognak kiadni, akkor nem törődünk vele. Állandóan tiltakozni fogunk és szembeállunk velük mindaddig, amíg az angol közvélemény észre veszi majd, hogy mi mennyire tiltakozunk kormányza törvénytelenégei ellen. Letartóztatnak majd ezer, vagy tízezer embert? Nem fognak tudni 250.000 férfit becsukni tudni. Sokszázezer ember fog össze az eszmében, amelyet ezzel lehet legjobban kifejezni: non cooperation.

Passzív rezisztencia! Ennek a harcnak sikerülni kell, ha nem ma, akkor holnap vagy holnapután, ha nem ebben az évben, akkor jövőre. De csak akkor sikerülhet, ha kitartunk és hathatósan szilárd erőt mutatunk minden irányban.

Ez a háború nem eredményez gyilkosságokat, de nagyon súlyos gazdasági válságokat. Fizikai és szellemi fájdalmakat okoz, de azután mondhatjuk majd, hogy „gám zu letova”. Ez a program, megmutatja majd a világnak, hogy nem százak, vagy ezrek harca, hanem az egész zsidó település harca ez. Ez a harc minden egyes zsidót sorainkba fog hozni, mert ez a harc szimpatikus lesz mindenki előtt. Nagy gazdasági és anyagi segítség fog mellénk állni.

Ha Keren Hajjesod, amely az építést szolgálta tudott nagy eredményeket felmutatni, akkor a Keren Milchama, a harci alap, mennyi eredményt fog hozni. Hiszen ez a zsidó létért küzd és százszoros eredményt kell hozzon. Valamennyi zsidó testvérünk azt fogja látni, hogy a mai település elszántan küzd a zsidó nép regenerációjáért, küzd a zsidó nép hazájáért és ezt a harcot minden eszközzel meg kell vívja. Ezek a küzdők nem csupán a zsidó ország alapítói, hanem a nagy mű befejezői is lesznek.

#

5. A zsidó vezetőknek példát kell mutatni, hogy az élen haladnak akkor, amikor a zsidóságnak életérdekeiről van szó. Ezt a feladatot most is meg kell tegyék. Három ut áll a zsidóság előtt, hogy kivédje azt a brutális támadást, amely a Fehér Könyvvel kapcsolatosan érte.

Az egyik: belenyugodni az angol intenciókba és a békülés útját keresni.

A második: harcot kezdeni mérsékelt eszközökkel.

A harmadik ut: nem bombákat dobni és nem fegyverekkel, hanem rendszeres passzív harcot folytatni, amelyet a győzelemben való hit támaszt alá és a győzelmet Izrael istene fogja biztosítani. Ezt az utat választotta a Mizrachi és ezen az uton fog haladni a Mizrachi a most összeülő XXI. világtalálkozásra, amely Genfben összeül augusztus 16-án.

Szabászati és divat-felsőiskola!

A nemzeti nevelésügyi minisztérium felügyelete mellett.

Továbbképző tanfolyamok az öltözködési ipar szakmai tökéletesítésére.

Igazgató:

D. Theodorescu

A tanfolyamok szeptember 4-én kezdődnek az összes osztályokon: férfi-szabászat, katonai egyenruhák, polgári egyenruhák, papi ruhák, birói tallarok, gyermekruhák, fehérnemű, női szabászat, divat és művirágkészítő tanfolyamok. Ebben az évben új módszerek alkalmazása veszi kezdetét, teljesen új, tökéletesített programmal: **Műszaki tanfolyamok, szabad gyakorlati kurzusok az iskola műhelyeiben.** Biztosítsa jövőjét és tanuljon meg egy szép, tiszta és jövedelmező mesterséget. Beiratkozások minden nap. Információ és prospektust kívánságra ingyen küldünk.

Saloanele de cursuri, atelierale și biroul: București Strada Smardan Nr. 15, et. II. Telefon 3-27-01.

Jejeve, ze meg jól ezt a h rdelet!

WASSERSTROM SÁNDOR

Az őslakó munkácsi zsidók harca, az „Őslakó” antiszemitizmusával szemben

A munkácsi zsidóság harca egy kétszínű képviselővel. — A héber gimnázium, amely avant-gárdát nevel a Szentföldnek

1.

A „SZALADÓ NÉP” TEMPÓJA VÁROSI JELLEGET BIZTOSÍT A 30.000 LELKET SZÁMLÁLÓ MUNKÁCSNAK

Munkács. A „Csillag”. Nem szálloda ez, amint már írtam, hanem a „Csillag”, az nem jelent kevesebbet a munkácsi zsidóság körében sem, mint a mindennapi élet centrumát. A zsidóság nem kocsmázó nép, nem iszik és nem „mulat”. Még a legjobb napokban sem hejehujázik, hanem inkább „feketéznek”. Budapesten éppen úgy, mint Bucureștiben, Munkácson is olyképpen, mint Kolozsváron. A zsidó kávéházba jár, ott köti üzleteket, ott tölti szabadidejét, ott olvassa a lapokat és ápolja a „társadalmi életet.” A munkácsi nem-chassid zsidóság is a „Csillag”-ba jár, de sokszor látni chassidokat is, amint szakállal és egyéb rekvizitumokkal felszerelten ülnek a kávéházi asztaloknál.

A szállodában a hosszú folyosó végén kaptam szobát, mivel a többi foglalt volt. De mintha a véletlen úgy hozta volna magával, hogy az ablakok arra a területre nyíltak, ahol legélénkebb a munkácsi élet. Nem tudom e pillanatban, hogy a zsidóság idegrendszerével, vagy foglalkozásával jár-e, de mi egy „szaladó nép” vagyunk. Ez a harmincezer lakosságú város, ha csak nem-zsidók laktak, sokkal csendesebb és „tempósabb” volna. A zsidók többet járnak az utcákon és megadják a városi jellegét. Londonban nem csoda, ha sok ember jár, elvégre nyolc millió ember zsúfolódik össze. Viszont New-York lendületéhez bizonyára hozzájárul a két milliós zsidóság is. A munkácsi utcán aránylag olyan nagy a forgalom, mint egy nagyvárosban. Nézem a szálloda ablakán át a nyüzsgő, szaladó embereket, akik a változás nagy élménye után, megpróbálják életük kis sajkáját újra nyugodtabb vizekre vinni. Ha ez nem sikerülne nekik, nem ők a hibásak, hanem a sok megszorító intézkedés, amely akadályversennyé teszi a gazdasági életet. Míg nézem a szobám ablakán a szaladó, siető zsidókat, egy epizódot mond el egy ismerősöm, amely régebben játszódott le, de még élénk emlékezetébe van az ittenieknek és mint a munkácsi zsidóság temperamentumára és gerincére jellemzőt mondja el.

2.

AMIKOR A ZSIDÓ IFJUSÁG KASZÁRNYÁT OSTROMOLT

A cseh impérium alatt történt egy olyan epizód, amelyről annak idején a világlapok is írtak. Társadalmi afférból keletkezett az ügy. 1927 májusában egy Borovetz nevű cseh hadseregbeli hadnagy a zsidóságra becsmérlő kijelentéseket tett. A zsidók azonnali elégtételt akartak venni és május 15-én, amikor a „Csillag” kávéházból távozni akart a hadnagy, több barátjaival együtt, hatalmas gyűrű vette körül. Hogy még sem történt nagyobb csete-paté, annak köszönhető, hogy a katonai őrzőket gyorsan a helyszínre érkezett. Másnap a hadnagy újra inzultálta a lakosokat. Autójával a járdán ment végig néhány zsidó által lakott utcán.

Nagy tömeg gyűlt össze és újra támadni akart. A tiszt elietett a kaszárnya felé. Ekkor egy

Munkács. A „Csillag”. Nem szálloda ez, amint már írtam, ha-

3-400 főnyi zsidó tömeg a kaszárnya elé ment és hangosan követelni kezdte a tiszt megbüntetését. A kivonuló katonák széjjelkergették a tömeget és csak csoda mentette meg a helyzetet, különben vérfürdő lett volna.

A katonai hatóság vette kezébe a nyomozást a vezetők ellen és délután dr. Weinberger Pál ügyvédet háziőrizetbe vették. Őt tiszt azt vallotta ellene, hogy szintén a ködöbálók között volt. El is ítélték tíz napi rendőrségi zárkára és eljárást indítottak ellene, de ezt nem tárgyalta a bíróság. Vele együtt ítélték még el: Schwimmer Mórit, Segel Jenő, Grünbaum Ignát, Ingber József, Fodor Miklós, Schönfeld Zoltán lakosokat 4-10 napi elzárásra. Lebovits Herman újságíró 3 napra. Három hónapig nem járhat ezután a katonaság a „Csillag”-ba és Weinberger Pál dr-t, a Munkácsi Sportegylet tennisz-bajnokát meg kellett foszszák minden tisztségétől... Így folyt le a „lázas”, amelyről még ma is beszélnek a zsidók és azt tanúsítják, hogy ezek a munkácsi intellektuális nem hagyják magukat sértegetni...

3.

KICSODA R. VOZÁRY ALADÁR KÉPVISELŐ ÉS ÚJSÁGÍRÓ?

Ebédutáni fekete. Ez a „Csillag” fekete, olyan lármás és élénk, mint — a zsidó temperamentum. Nagy társasággal ülünk s felhívják figyelmemet egy urra, aki Budapestről jött, most egy-két napot itthon tölt és legújabb „nevezetessége” Munkácsnak. Az „Őslakó” szerkesztője, a ruszinszkói magyarpárt volt elnöke, aki a prágai parlamentnek is tagja volt és most automatice a magyar képviselőházban képviseli a felvidéket. R. Vozáry Aladár, a csehszlovák köztársaság idején, nagyon barátságos volt a zsidókkal, együtt volt velük jóban-rosszban, de mióta új impérium alatt él a Felvidék és Kárpátalja, teljesen megváltoztatta eddigi álláspontját.

Egy tisztetből és keresztény polgárokból álló társasággal ül és előbb arra gondolok, hogy odamegyek hozzá, hogy „interjú” csináljak, de aztán meggondolom. Minek egy erdélyi zsidó lapra felhívni figyelmét? Mi újat mondhat nekem, miután már elmondotta több ízben véleményét, amely régebben hízog volt a zsidóságra, de most már annak ellenkezője.

Egyik ismerős újságíró adathalmazt tesz elém R. Vozáry Aladár képviselő ur több ízben változtatott véleményéről. Ahogy ezekből az adatokból kitetszik, úgy fogom megfesteni a képviselő ur portréját, amely most mást mutat, mint évekkel ezelőtt. Néhány jellemző adatot felsorolok itten.

4.

... A LEGVITÉZEBBEK, A LEGNAGYOBB HŐSÖK A SZEGÉNYES LAKÁSOK ZSIDÓI VOLTAK

Négy évvel ezelőtt egy szavazás volt Munkácson, hogy legyen a magyar nyelvhasználat a közigazgatásban, vagy sem? Ezzel kapcsolatban azt írta akkor az antiszemita képviselő:

— ...és a legvitézebbek, a legnagyobb hősök a szegényes lakások, a mellékucák, a kis házak zsidó-vallású és görög katolikus lakói voltak. Tekintjük őket az elsőnek magunk között.

Más mint a többi!

A SULFAMYL-

puder és krém hosszú tudományos kísérletek eredménye. Összetétele biztosítja az arc üdeségét és fiatalosságát. Különösen zsíros arcbőrnel kitűnő szolgálatot tesz.

Ezzel szemben mit mondott a magyar parlamentben?

— A magyar falu egyrésze szintén nem volt soraink között. Míg a zsidóságnak 90-95 százaléka egyáltalában nem volt velünk, sőt 60-70 százaléka egyenesen olyan politikai törekvések szolgálatában állott, amelyek nem voltak helyesek.

Majd azt mondta a magyar parlamentben:

— Nem lehet elvitatni, hogy a cseh impérium alatt a zsidó vallású közönség legnagyobb része igen hamar és igen hirtelen elszakadt a magyarságtól.

Ezzel szemben évekkel ezelőtt azt írta Vozáry ur:

— Nyolcszáz vallomás hiányzott ahhoz, hogy Munkácson megmaradjon hivatalosan is a magyar kisebbség és hogy ezt megkaphatta, egyedül és kizárólag a zsidóknak köszönheti.

5.

A KATOLIKUS ZÁRDA NÉPISKOLAJA A ZSIDÓK SEGÉLYÉNEK KÖSZÖNHETI FENNTARTÁSÁT

De elmondotta harmadik vádját is a magyar képviselőházban, amely így szólt:

— Szomorú dolog, hogy nagyon kevés zsidó állott ki magyarsága védelmére.

Ezzel szemben néhány évvel ezelőtt ezt írta:

— A városi képviselőtestület választott tagjai között első helyen állanak az Egyesült Magyar Pártok képviselői, akik között zsidók is vannak természetesen. De a zsidó pártok is sokszor velünk tartanak. Legklasszikusabb példája volt ennek a legutóbbi következő eset: A katolikus zárda magyar tannyelvű népiskoláját a bezárás veszélye fenyegette. Csak a zsidó pártok segítségével lehetett keresztülvinni, hogy a városi képviselőtestület olyan segélyt szavazott meg az iskolának, amely fennállását biztosította.

Még sok adat áll előttem, amely mindazt bizonyítja, hogy csunya pálfordulás jellemzi az „Őslakó” szerkesztőjének működését. Éveken át a legteljesebb harmóniában élt a munkácsi zsidósággal, de mert látta, hogy a mai magyarországi kurzus azt követeli meg, hogy ne támogassa a zsidókat, sőt ellenük harcoljon, cserbe hagyta őket. Még amikor az első zsidótörvényt szavazta meg a múlt évben a pesti parlament, akkor a képviselő ur a „legmélyebb fájdalom hangján” elítélte azt, viszont most egyik lelkes támogatója volt a második zsidótörvénynek és nem tesz semmit a munkácsi zsidóság keserves életküzdelmében hogy segítsen rajtuk.

6.

A HÉBER GIMNÁZIUM MULTJA ÉS JELENJE — MEG JÖVŐJE

Igyekeztem, hogy egy szombatot töltsék ebben a nagyszerű zsidó városban. A Verchovina és Latorcavölgy zsidó népe nem csupán a gazdasági életben vállalt szerepet, hanem ami a zsidóság lényege: a szellemi életben is. Kárpátalja rutén falvaiban zsidó kovácsok élnek, az erdőben szakállas napszámosok vágják a fát, a földeken zsidó földmivesek járnak az ekészarva után. A szegénység és fanatizmus azonban külső jelenségek, aki a munkácsi és környékbeli igazi életet akarja ismerni, az nézze meg a zsidó kultúra csarnokát, a héber gimnáziumot. Odamentem Berger Zsigmonddal, a Juhokárpátia petróleum-finomító igazgatójával, ezen nagyszerű intézmény egyik lelkes mecénásával, szombaton reggel imád-

kozni, mert ennek az iskolának levegőjét ekarlam szívni és közelebről megnézni mindazt, amit hallottam és olvastam róla.

Eszembe jut, hogy amikor egy ízben Constanza felé robobott a vonat, ott találkoztam dr. Kugel Chaimmal, a volt zsidó képviselővel, akinek elgondolása volt ez a héber gimnázium, amelynek első igazgatója, de élő lelke is volt. Most, amikor Munkács magyar lett, dr. Kugel Chaim, az exponált zsidó politikus, a kiváló pedagógus, mint régicionista elérte vágyát: Palesztinába költözött. Akkor találkoztam vele, amikor családjával együtt ment a Szentföldre. Most itt vagyok abban az épületben, ahol az ő szellemében tanítottak és ahonnan egy új nemzedék nevelődött az elmúlt 15 év alatt igazi zsidó felfogásban.

7.

1052 FIU ÉS LEÁNY TANULJA ÉS BESZÉLI A HÉBER NYELVET

A Kárpátaljai Zsidó Iskolaegyesület égisze alatt teremttették meg ezt a kiváló intézményt. Az egyesület célja: a modern héber nyelven visszavezetni a zsidóságot az ősi kultúrához. Husz éves ez az egyesület, amely a múlt tanévben még hat héber elemi és ezt a gimnáziumot tartotta fenn. 1052 tanuló tanult ezekben az iskolákban. Munkácsban a Kárpátalját behálózó iskolaegyesületen kívül a „Jawne” nevű helyi szervezet is létesült. Ezerötvenkét fiú és leány tanulja évről-évre és beszéli folyékonyan a héber nyelvet. Csodás közoktatásügyi intézmény.

Egy kis statisztika: A munkácsi gimnáziumban 424 tanulót 18 tanár tanít, ugyanott héber elemi 252 tanulót 5 tanár, Szolyván 46 tanulót, 1 tanár, Beregszász 49 tanulót, 1 tanár, Toronya 72 tanulót, 1 tanár, Huszt 120 tanulót, 2 tanár, Nagyszőlős 89 tanulót, 1 tanár.

A gimnázium fenntartása: a tanárok fizetése és dologi kiadások 50.000 pengő, az elemi iskolák költségvetése 35.000 pengő. Összesen tehát körülbelül három millió lei.

8.

A ZSIDÓ JÖVŐÉRT

Az épület alagsorral ellátott emeletes épület, szép és stílusos. Közadakozásból épült. Huszton tágas földszintes iskolaépület. A munkácsi gimnázium tornaterme valami egészen különleges. Mondhatni tökéletes a maga nemében. A gimnáziumban valamennyi tárgyat héberül tanították. A latin, a matematikát, fizikát és filozófiát is. Nagyszerű héber kiképzésben részesültek. 1924-ben nyílt meg a gimnázium. 1932-ben hagyták el az első érettségizők az intézetet. 190-en érettségiztek eddig. Ezek közül ötvenen Palesztinába költöztek. Huszan közülük a héber nyelvet tanítják. Van közöttük számos orvos és tanár is. Ügyvéd egyetlen egy lett. Számos tanár is kiköltözött az Erechbe, közülük dr. Ettlinger életét is áldozta a nagy célért.

Érdekes, hogy a gimnáziumot kik látogatták meg 16 éves fennállása alatt. Rav Meir Berlin, a Mizrahi elnöke, Jabotinsky, az ujonisták elnöke, Avigdor Hameiri, Max Brod, Berl Katzenelson, Bernhard Kahn, Werner Senator és a Joint képviselői.

Az új viszonyok közé kerülve, az intézet lényegében megtartotta jellegét, de részben megváltoztatta tananyagát. A növendékek száma 270-re csökkent, mióta Munkács Magyarországhoz került. Egyedülálló intézmény ez az iskola, páratlan a maga nemében. Amint mondták, az iskolahálózat súlyos anyagi gondokkal küzd. A Kárpátaljai Zsidó Iskolaegyesület most felhívást adott ki, amelyben kéri a zsidóságot, hogy támogassa ezt az intézményt.

Nagyon szép és felemelő érzés, amikor ezt a gyönyörű intézményt látom és végig nézem. Egészen új és lelkes ifjúság nevelődött és nevelődik itten. Arra gondolok, hogy ez a szegénynek mondott és sokszor „Jenézett” kárpátaljai zsidóság mit tudott produkálni, viszont az erdélyi zsidóság iskolahálózata nem tud felmutatni hasonló ragyogó eredményt.

Nagyon szép a munkácsi szombat, amelyről legközelebb írom még meg élményeimét.

A zsidótörvényt a végrehajtási utasítás nélkül is életbeléptették már Magyarországon

Budapesti jelentések szerint: Tasnádi Nagy András igazságügyminiszter nyilatkozott a zsidótörvény végrehajtási utasítására vonatkozólag. Megállapítja az igazságügyminiszter, hogy a végrehajtási utasítás kiadásának késlekedésével kapcsolatban elterjedt hírek nem felelnek meg a valóságnak, mert hatalmas nagy anyagról van szó. A késés nem jelent egyebet, mint technikai késedelmet, de azért a zsidótörvényt kellőleg alkalmazni már most is lehet. A végrehajtási utasítás, a törvénynek csak kiegészítő része. Augusztus közepére minden körülmények között megjelenik a végrehajtási utasítás.

A felvidéki iparrevízióval kapcsolatban még mindig nagy a bizonytalanság. Értesülésünk szerint — írják a magyarországi zsidó lapok — maguk az illető felvidéki városok is kérik a revíziók revízióját, mert különben valamennyi városi és községi előirányzat és költségvetés meginog, hiszen az adófizető alanyok kipusztulása óriási károkat okoz úgy a gazdasági életben, mint az élet minden megnyilvánulásánál. A kassai és általában a felvidéki zsidóság rendületlenül bizik abban, hogy újból felülvizsgálják ezeket a megvonásokat. Adják vissza azoknak az iparengedélyt, akik becsületes polgári munkával szereztek meg anyagi egzisztenciájuk bázisait.

Sokat beszélnek Kassán egy Szrulovíts

Dávid nevű teherautófuvarozó sérelméről. Beadta annak idején az új iparigazolvány elnyerése iránti kérelmét. Julius elején kézbesítették neki a miniszteri végzést, amely szerint nem áll módjában a miniszternek, hogy kérését kedvezően intézze el. Egyben a helyi hatóság arról is értesítette, hogy egy miniszteri pótrendelet értelmében a háromhavi halasztás hatálya alól kivételett a teherautófuvarozás és ennek folytán két nappal az iparmegvonás kézbesítése után kénytelen volt üzemét beszüntetni.

Nagy feltűnést keltett egész Magyarországon az az érélyes idegenrendészeti razzia, amelyet Galántán a jesivában fogantatosítottak. Az igazoltatás ellen nem volt panasz, azonban a mellékkörülmények már kihívják a jogos kritikát. Például a razzia úgy kezdődött, hogy korán reggel, imádkozás közben szólították fel a hiveket a rendőrök arra, hogy hagyják abba az ájtatoskodást.

Ugyancsak panaszolják, hogy a Kárpátalján, ahol a miniszterium nem rendelt el iparrevíziót, ennek dacára előfordult, hogy egyes helységeken két héttel ezelőtt sokhelyütt megvonták az ipart. Dr. László Gyula, a Londonból nemrég visszatért ungvári hitközségi elnök intervenciójára az iparuktól megfosztottak, három hónapos halasztást kaptak, értesülésünk szerint azonban, mivel nincsen rá jogalap, az intézkedést hatálytalanítani fogják.

Levélrészlet,

amelyből film is lehet még...

Ha filmscenáriumot írának valamelyik hollywoodi gyár számára, nagyon zavarban volnánk. Nem lehet újat kitalálni, mert van egy rendkívül leleményes konkurrencia és ez a mai események. Különösen nekünk zsidóknak talál ki a mindennapi élet hajmeresztő dolgokat, amely mellett eltörpül minden kitalált rémregény. Nézzük csak, mit ír Hauer Andor nagyváradi rendes zsidó fiú, aki több, mint négy hónapig bolyongott a tengeren az „Astir” hajóval. Már sokat írtunk erről a halandós hajóról, de amit Hauer írt, az különösen érdekes és olyan epizódot rögzít le, amely a levél szerint így játszódott le:

A bárka, amelyre átlétek bennünket az Astírról, néhány órányira volt a parttól, de mi mégis két napig bolyongtunk átlen-szomjan. Több volt ez a két nap, mint a többi 128 napos tengeri utunk. Úgy össze voltunk préselve, mint a heringek. Kidöglötten érkeztünk a partra, hogy hova, azt most sem tudom és ahogy kiszálltunk, azon vettük észre magunkat, hogy arabok vesznek körül bennünket. Képzeltetik a riadalmat, amit ez keltett körülünkben. Rögtön hozzáfogtak a kirablásunkhoz. Mindent, de mindent elvettek. Még a tetillinemet is elrabolták. (Micsoda rémdráma! Német zsidók, akik mindent otthagytak s csak ruhájukat, meg egészen kis értékeiket mentették, most partra érnek és amijük még van, arab rablók veszik el. A Szerk. megjegyzése.) Közben sokunkat a tengerbe dobáltak, gyermekeket és aggodalmakat is, nem volt kímélet. Szerencsénk azért mégis volt, mert alig háromnegyed órát tartott ez a rettentő helyzet, amikor angol katonák tüntek fel a láthatáron. Hogy mit jelentett ilyen helyzetben a katonaság, azt hiszem nem kell bővebben ecsetelnem. Ha még tíz percet késnek, azt hiszem, hogy

mindnyájan a tenger fenekén vagyunk. Ha szűnkbe jutott volna, a „Sirat” kellett volna énekeljünk, mert ez a menekülés a csodával határos.

De megmenekültünk. Egyenesen Haifába vittek bennünket a gyűjtőtáborba...

... és most még egy „csoda”. Annak kell vennünk, mert másképpen nem lehetne megmagyarázni. Ezekután azt hinné az ember, hogy ezek a sok és nagy szenvedéseken átment emberek azt mondják: bár maradtunk volna otthon, minek kellett ez nekünk és szidnák Palesztinát, meg mindent. Ezzel szemben mit ír ugyanebben a levélben Hauer Andor — aki nem tudta, hogy ez a magánlevél még az újság hasábjaira is kerül.

Szó szerint: „Csak most tudom, mit jelent az élet, csak most tudom, mi a szabadság. Soha eddig! Meg kellett érte nagyon kinlódni, de most már itt vagyok és boldog vagyok, hogy szenvedtem a hazdért. Büszke vagyok rá, hogy abból a boldogságból és abból a jövőből, ami itt az Erechben a zsidóságra vár, nekem is némi részem lehet. Fontos, hogy itt vagyok, mert néhány nappal ezelőtt ezt sem reméltem volna...

Több hozzátenni valóm nincs. De vajjon kell-e? ...

— Kerestetik az őszi ünnepekre egy בעל מוסף (Baal muszá) előimádkozó, garantálva 8000 lei bevétel. Költségek csakis a megfelelőnek lesznek megtérítve. Orth. Izraelita Hitközség, Mercurea-Ciuc.

— JAHREITABLA aluminiumból, izléses, tetszetős kivitelben 1 személyes lei 150, kétszemélyes lei 250. Megrendelésnél héber dátum közlendő Boros papírkereskedés, Cluj.

Inseris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.
Telefon: 24-40

Naptár 5699

Péntek: Áv 19, augusztus 4.

Szombat: Áv 20, aug. 5. — 5 פקד

Heti szidra: עקב

Heti haftora: והאמר ציון

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.37

gyertyagyújtás 7.47

Istentisztelet kezdete 7.57

Szombat befejezése 8.53

A „Kinghall” levél

zsidó változata

Olvasóink bizonyára értesültek a napi sajtóból arról az úgynevezett Kinghall levélről, amelyet egy angol ur, az a bizonyos „Kinghall” küldött széjjel sokszázezer példányban németországi embereknek. Ebben a levélben felvilágosítja a németeket, hogy sok minden másképpen van, mint ahogy nekik beszéltek és legyenek pacifisták, mert a béke megóvása a legfontosabb kérdés, ami a világot mozgatja.

Eszünkbe jut, hogy mennyi irni valónk lenne nekünk zsidóknak, ha csak ezredrészt is megírnánk annak, ami nyomja lelkünket. Micsoda könyvtárnyi panaszt kellene papírra vetni, mennyi jajt kellene lerögzíteni és mindazt megírni, ami az igazság a zsidókérdés körül és megcáfolni a tengernyi rágalmat, amit fejünkre olvasnak.

Ha egy zsidó „Kinghall” küldene leveleket Németországba, melyben megírná azt, hogy:

— Nézzetek német milliók... a hitleri uralom csaknem egy évtizede hirdeti a zsidók bűneit a kulturális, gazdasági és politikai téren. Már elkergették a zsidók nagyrészt, vagyonukat elvették, kizárták az élet minden lehetőségeiből és mondjátok őszintén, boldogabbak leltetek? Most már van bőven mit enni? Már nem haltok meg, mert zsidó orvos nem gyógyíthat? Házaik erősebbek, mióta zsidó mérnök nem tervezi és építi? Vagy a jogszolgáltatás ma már ideális magaslatokra emelkedett, mióta zsidó jogász nincsen köztetek? A kereskedelem egészen korrekt és iparotok minden kritikát kibír?

— A zsidó a mi szerencsétlenségünk, — hirdeti Streicher már régen a Stürmer-ben. Nos, most már alig van zsidótok s akik még vannak, azok népkönyhán élnek és örvendenek, hogy egyik nap eltalál a másik után és ők még nem látták Dachau borzalmait.

Ha egy zsidó írna leveleket a la „Kinghall”, akkor még sok mindent megírhatna. Ha a németek nemzeti bankjának aranykészletét megnézik, láthatják, hogy dacára annak, hogy a zsidók aranyát elvették, még az aranygyűrűket is, még sincsen aranyuk. Még az is hazugság volt, hogy a zsidókat nem tudják semmire sem használni, mert a zsidó mérnököket újra alkalmazták. Még az is igazság, hogy Danzig negyven kereskedő-

jének megengedték, hogy külkereskedelmi tevékenységet fejtsenek ki, miután nélkülözhetetlenek. Ha az átlag németnek hagynának a gondolkozásra néhány órai időt és nem tömnék teli fejtét rádió-propagandával, meg a „Völkischer Beobachter” és „Stürmer” cikkeivel, akkor sok mindenre rájönnének. Főképpen arra, hogy a zsidók nem akarják a háborút. Sőt! A legjobban a zsidók nem akarják, hanem igenis Hitler vezérkara akarja.

A zsidók nem akarnak világhuralmat, hanem csak élni akarnak és nem szeretnék, ha gyermekeik éhenhalnának. Élni szeretnének, mint a többi ember. Dolgozni, mint a többi ember. Alkotni, mint minden ember. A zsidó nem akart sohasem „uralkodni” sem mint egyed, sem mint faj. A zsidó éppen úgy husból és vérből van, mint a többi embermilliók. Ami másnak fáj, neki is fájdalmat okoz és örülni is úgy tud, mint minden emberfia. Hát miért kell neki többet szenvedni, mint embertársainak? Miért kell elszakadni neki gyermekeitől, miért kell éhesen, rühesen hánykolódnia a tengereken? Miért kell kikötőkben ödöngjön, amikor más boldogan hajthatja álmra fejét? Miért kell szorgalmának gyümölcsétől megfosztani, miért lehet a zsidót kirabolni?

A „Kinghall”-féle „zsidó” levelek nem fognak elindulni sohasem, mert ebből újabb hegyetlen retorziók születnének. Az angolokkal nem tehet semmit a német uralom, mert ott hatalmas erők állanak szemben. De a zsidó az védtelen, a zsidó az lehet kifosztott párta, a zsidót lehet tovább kizsákolni, üldözni, kergetni, ütni, bezárni, éhezletni.

De meggyőződéssel hisszük és valljuk, hogy ilyen „zsidó Kinghall” levelek nélkül is kiderül majd az igazság. És még német földön is felbred majd a józan belátás és a német milliók is rádöbbennek majd arra, hogy mennyire félrevezették őket, mennyire teletömték fejüket agyrémekkel és rettentő hazugságokkal. A német zsidó százerek sorsán az már keveset fog változtatni, mert elvesztették létük alapjait, de a jövő generáció még fog tudni örvendeni az igazság győzelmében és a zsidóság rehabilitációjában.

— A zsidó segédrendőrök bátorsága. Godwin-Austen tábornok, a Palesztinában állomásozó 8-ik angol divízió parancsnoka, inspekciós látogatást tett Ejn Hasofetben, Mismar Haemekben és Klar Jehosuában, az ottani zsidó segédrendőrségnél. Ejn Hasofetben a tábornok fogadta a zsidó segédrendőrség tisztelgő felvonulását, majd hadgyakorlat formájában bemutatták a segédrendőrök, hogyan foglalják el támadás esetén hadállásukat, Mismar Haemekben a zsidó segédrendőrség felvonulása után a tábornok hosszasan elbeszélgetett Zalman, Slavin zsidó kerületi parancsnokkal, akit nemrég magas kitüntetésben részesített bátorságáért a főparancsnóz. Klar Jehosuában Árje Katz parancsnok vezényletével hadgyakorlatokat végzett a tábornok jelenlétében a zsidó rendőrség. Godwin Austen tábornok mindenütt a legnagyobb dícséret hangján nyilatkozott a zsidó rendőrség hősiességéről és példás fegyelmességéről.

Remélem ismét egészséges leszek

Zobay Kristóf, Cenei (jud. Timis-Torontal) a következő rendkívül érdekes tartalmu levelet küldi nekünk:

„... értesitem Önöket, hogy az első üveg GASTRO-D, elhasználása után évek sora óta kínzó gyomorgörcseim el-elmaradoznak, szíveskedjenek azonnal utánvéttel címemre még három üveg GASTRO-D-t küldeni, remélem, hogy a kura után ismét egészséges leszek. Községünkben nagyon sokan vannak, akik még rendelni fognak, mert aki csak használja, az már rokonai, ismerősei között tovább ajánlja. Én is kérem ezuttal, hogy alábbi ismerősöm címére: Schuld József, Cenei, ugyancsak három üveggel küldeni szíveskedjenek...”

Hasonló hála- és köszönőlevelek tömegesen bizonyítják, hogy a GASTRO-D. gyógyszer ma már a gyomorbetegség közkincsévé vált. Orvosok is ajánlják.

GASTRO-D kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárakban, București, Calea Victoriei 124.

— Egyre növekszik a zsidó-ellenes terror a cseh protektorátus területén. Prágai jelentés szerint a hatóságok megtiltották a zsidóknak, hogy külföldre csomagokat küldjenek. Ezzel megfosztották a protektorátus területén élő zsidó családokat annak lehetőségétől, hogy emigrált hozzátartozóikat a legszükségesebbekkel segítsék. A napokban jelent meg a brüni zsidó hitközség lapjának első száma, a Hadoar (A posta), amely a protektorátus területén megjelenő egyetlen zsidó lap. A vezércikk arról ír, hogy mit szabad és mit nem szabad egy zsidónak tennie. A vezércikk egyik mondata így hangzik: „Az egyének viselkedése sorsdöntő fontosságú lehet az egész hitközség jövője számára.” — A „Neuer Tag” a birodalmi protektor prágai organuma, sajnálkozását fejezi ki afelől, hogy a prágai kávéházak cseh pincérei még ma sem szívesen szolgálnak ki náci-, vagy antiszemita újságokat. Ha valaki ilyen újságot kér a pincértől, ez mormogva és rejtve nyújtja át azt. A lap éppen ezért követeli, hogy az összes kávéházakban látható és hozzáférhető helyen állítsák ki az antiszemita lapokat és folyóiratokat, főleg a Stürmert. Streicher metódusai igen hálas tanítványokra találnak Csehország és Morvaország különböző vidékein. Így például a pilseni fodrászok egyesülete elhatározta, hogy zsidó kliensek számára külön széklet és külön szerszámokat tartanak. A nachodi zsidó hitközséget kötelezték, hogy a templomot átadja a városvezetésnek. A zsinagógát városi hullaházzá alakították át.

— Külön hivatalt állítottak fel Prágában a zsidó kivándorlás számára. Prágai jelentés szerint von Neurath birodalmi protektor mellett külön hivatalt állítottak fel, a zsidó kivándorlás részére. Az új hivatal elnöke bizonyos dr. Stahlecker, aki ezelőtt a Gestapónál működött. A protektorátus területéről kivándorolni szándékozó zsidók kötelesek ennél a hivatalnál jelentkezni, még mielőtt eljárnának a cseh hatóságoknál.

SCHWARTZ MENYHÉRTNÉ

ort. zsidó leánynevelő intézete-internátusában

Nagyvárad, Str. Ep. Ciorogariu 8, az 1939-40-es iskolaévre a

beiratások folyamataiban vannak

Növendékek a zsidó leánygimnáziumon kívül az összes iskolákat látogathatják. Az internátus a város legjobb helyén, minden iskolához közel, parkos zárt udvarral rendelkezik. Bentlakó szaktanárnők irányítása és állandó gondos felügyelete. Zene. Idegen nyelvek. Mérsékelt díj. Kitünő referenciák. Prospektus. Telefon: 12-11

Az ardeali zsidók találkozóhelye

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Str. Lipscani 7.

Telefon: 462-91

Sooec hátmögött. Postavámmal szemben
Elsőrangú erdélyi konyha

— Négy zsidó matróna tragikus sorsa a német-lengyel határon. Az alábbi tragikus esetet jelentik a német-lengyel határról: A Kattowitz környéki lengyel határőrséget kétségbeesett női kiáltások verték fel az éjszakában. Amikor a határőrség tagjai örhe-lyükre siettek, négy 50-70 év közötti asz-ronytszegezve kergettek át a határon. A sze-rencsétlen nőket a lengyelek kihallgatták és kiderült, hogy bécsi származásuk és kiuta-sításuk előtt minden vagyonuktól megra-bolták őket. A négy nő neve: Ana Schwad-ron, Betti Weiszberg, Regina Friedmann és Regina Alper. A kormány engedélye nélkül a lengyel határőrség nem engedte meg a négy nő határátlépését és ezért újból áttet-ték őket német területre, ahol étlen-szomjan, hiányos öltözetben töltötték az éjszakát. Reg-gelfelé a német határőrök visszatértek és mindkét határszéli lakosság szemeláttára, bántalmazták a szerencsétleneket.

— Arab államférfiak találkozója. Jeruzsá-lemben tudni vélik, hogy Mahmud pasa egyiptomi miniszterelnök a közeli napokban Beyrutba utazik, ahol találkozni fog Nuri Said pasa iráki miniszterelnökkel és II. Feisal iráki királlyal, valamint más arab ve-zetőikkel. Az arab államférfiak, hir szerint, a palesztinai kérdéstről fognak tanácskozni.

— 150.000 ezer menekült él Európában, akik közül 60.000 segélyre szorul. (London.) A nemzetközi menekültügyi bizottság a kö-vetkező kimutatást közli: 1938-ban a né-metországi menekültek száma 120-130.000-re ugrott. Ennek az évnek első négy hónap-jában 29.000 menekültet segélyeztek és a megállapítások szerint jelenleg 150.000 me-nekült él Európában, akiket a nemzeti szo-cializmus és fasisztizmus eltávolított hazájuk-ból és akik közül több, mint 60.000 magán-és közsegélyre szorul. Sir Harold Emerson, a komité referense, az ülésen bejelentette még, hogy eddig csak magánosok támogat-ták a menekülteket, de legújabbban a kormá-nyok is hozzájárulnak. Így az angol kincs-tár 4 millió fontot adott a csehszlovákiai menekültek kiségetésére. A belga kormány 3000 menekültet tart el (összesen 15.000 él Belgiumban), mivel a magánkezdeményezés nem tud ennyit áldozni. A holland kormány is jelentős összegeket adományoz a mene-kültek táboraiba és épületeire is sokat költ. 1933 óta a különböző szervezetek több, mint tíz millió fontot adtak a menekültek segíté-sére, viszont magánosok több, mint 15 millió font segélyt nyújtottak.

Budapestre utazók figyelmébe

Orth. kóser penzió Budapest központjában
Andrássy-ut 43 szám

Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel. - Kívánatra diétás konyha.

Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné

Kármel-penzió (Andrássy-ut 43)

Telefon 12-89-67

*Ha én nem segítek magamon,
akkor ki és ha nem ma,
akkor mikor (Hillel)*

MINDEN ZSIDÓ,

aki az egyenjogú, az öntudatos és mindenki által tisztelt ember útján akar járni,

MINDEN ZSIDÓ,

aki a világosságért harcol és életkedvét megakarja őrizni és aki a zsidó sorsközösség híve,

MINDEN ZSIDÓ,

aki nyíltan akar beszélni a nemzsidó világhoz, aki alsze-mérem nélkül, öntudatos nyilt-sággal keresi az érintkezést a külvilággal,

MINDEN ZSIDÓ,

aki hisz a zsidóság végtelen jövőjében, hivatásában és Pa-lesztina megújulásában,

MINDEN ZSIDÓ,

aki támogatni akarja öntudatos harcunkat az antiszemizmus ellen, aki támogatni akar ben-nünket a reakció, sötétség, kor-rupció ellen,

MINDEN ZSIDÓ,

akiben él a tradíció szelleme, aki hajlandó együtt védeni ve-lünk a minden oldalról táma-dott zsidó frontot, az

FIZESSEN ELŐ A „NÉPUNK”-RE,

mint a legelferdtebb magyar nyelven meg-jelenő zsidó lapra.

— Házasság. Katz Ilus (Marghita) és dr Luttvack Emánuel (Arad) házasságot kötöttek.

— Danzigban újra bekapcsolják a zsidó-kat a gazdasági életbe. A danzigi szenátus munkaerőhiány miatt a zsidóknak egy ré-szét újra be akarja kapcsolni a gazdasági életbe. Ennek a tervnek legfőbb oka abban keresendő, hogy négyezer danzigi polgárt rendőrszolgálatra hívtak be. Ezidőszerint 40 zsidó kereskedőnek van megengedve, hogy külkereskedelmi tevékenységet fejtsenek ki, miután nélkülözhetetlenek az export szem-pontjából. Ezen jogaik azonban megszűnnek, mihielyt megszűnik a vámszövetség Danzig és Lengyelország között. Danzigban ezidő-szerint 1700 zsidó él, 1933-ban még 11 ezer volt a danzigi zsidók száma. Itt írjuk meg, hogy a „Lancet” című tekintélyes angol or-voosi lap közli azon Ausztriából származó értesülését, hogy az ottani náci hatóságok, orvoshiány következtében kénytelenek vol-tak több zsidó orvosnak engedélyt adni or-voosi praxisuk folytatására. Miután a fiatal orvosok legnagyobb része kivándorolt már Ausztriából, főleg idősebb zsidó orvosokról van szó, akik újból megnyithatták rendelő-jüket és folytathatják az Anschluss nyomán félbeszakított orvoosi praxisukat.

— Rosszullét ellen Diana sósborszesz bedörzsölés.

— Tömeges letartóztatások a Jordán-völ-gyében. (Jeruzsálem.) A hatóságok megál-lapították, hogy a Jordán környékén megölve talált arabok gyilkosai zsidók. A támadások megisméltetésére való tekintettel a palesztinai kormány Tel-Avivban és a szomszédos telepeken több mint 150 revizionistát tartózt-atott le. Jeruzsálemben 5 revizionistát fog-tak el, akik közül egyik lázító röpiratokat terjesztett. Egy ramalachi zsidó üzletben bombát találtak az explozió időpontja előtt öt perccel. Adel Kader arab terrorista ve-zérnek 40 társával sikerült kibujnia a rend-őrség gyűrűjéből Jeruzsálem közelében.

Ezüst

menorák, gyertyatartók,
serlegek, evőeszközök,
templomi kegyeszerék bár-
mily művészi kivitelben leg-
olcsóbb árban.

Gyártása és eladása:

„TACAMUL”

ezüstáru gyárban

CLUJ, Str. Gen. Neculcea No. 8.

— Transzferről tárgyal a Jewish Agency Magyarországgal. (Budapest.) Budapestre ér-kezett a Jewish Agency egyik megbízottja, aki beható tárgyalásokat kezdett a magyar kormánnyal a magyarországi zsidók palesztinai kivándoroltatása érdekében. A megbi-zott részletes terveket terjesztett elő a kormánynak, amelyek megvalósítása esetén egy év leforgása alatt 3500 zsidó palesztinai be-vándorlását lehetne megoldani. A terv a ki-vándorlási akció anyagi fedezetéről is gon-doskodik, olyan módon, hogy a magyar ipar számára megfelelő kiviteli lehetőséget bizto-sítanak az erősválutájú keleti országok felé és a kivitel ellenértékének egy csekély százalékából fedeznék a kivándoroltatási ak-ció költségeit.

— Ismét elfogtak egy illegális hajót. A panamai zászló alatt hajózó Colorado gőzöst, amely 375 zsidó menekültet szállított Palesztina felé, nyílt tengeren feltartóztatta egy angol torpedóromboló, amely őrszolgálatot teljesített a palesztinai vizeken.

— Fölvétel az oradeai orth. zsidó fiu-és leánygimnáziumba. Az oradeai ort. zsidó fiu-és leánygimnáziumokba az 1939-40. tanévre szóló jelentkezések folyamatosan vannak. Ez iskolák bármely osztályába be-iratkozni szándékozók fölvételi kérelmüket legkésőbb augusztus hó 25-ig terjesszék be ez iskolák igazgatóságához. Az ujonnan be-iratkozók mellékeljék iskolai, születési, ál-lampolgársági s újraoltási bizonyítványai-kat. Az első osztályba iratkozók román nyelvű és számtanból fölvételi vizsgálatot tesznek. A javító, pótló és fölvételi vizs-gálatok szeptember 1-én kezdődnek. E vizsgálatokra való jelentkezés végső ter-minusa augusztus hó 25. A szabályszerű be-iratások időpontja augusztus 25-31. Mind-két iskola teljesen azonos tantervvel műkö-dik a liceum alsó tagozatával. A negyedik osztályt végzett növendékek folytathatják tanulmányaikat a liceum felső tagozatában. A fiu iskola talmud-thorával kapcsolatos, mely díjtalanul áll a tanulók rendelkezé-sére. A tandíjkezdvezmények iránti kérel-mek benyújtásának végső határideje a hit-községi elemi iskola tanulók részére is au-gusztus 20. A később érkező folyamodvá-nyok az első félévben figyelembe nem vehetők. Az elemi iskolai beiratások szeptember 1-10 között lesznek, de az első elemi fiu s leányosztályokba iratkozó gyermekek szülei a szükséges fölvilágosítások megadása céljából a beiratandó gyermek születési bizonyíva-nyával legkésőbb augusztus hó 25-ig jelent-kezni sziveskedjenek az iskola igazgatóságá-nál (hivatalos óra délelőtt 9-10), mely min-den vidéki levélbeli megkeresésre is kész-séggel szolgál fölvilágosítással. Válaszbélyeg melléklendő.

Kényelmes Pensió!

Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodega!

Gelbstein-nál, București

Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39

Olcsó és pontos kiszolgálás!

Petőfit ünneplik...

Petőfi Sándort ünneplik az erdélyi magyarok Segesváron, ahol a szabadságharcban elesett. A félegyházi sikon, amely ezt a minden idők egyik legnagyobb költőjét örök időkre a halhatatlanság felé lendítette. És más erdélyi városban is ünneplik. Petőfi Sándornak minden progresszív és a haladásban hívő ember híve és lelkes bámolója. Meteor volt ő a magyarság egén, amely korán letűnt, de korszakot jelentett és annak a kornak fia volt ő, amely a haladást irta zászlajára. Petőfi Sándor a „világszabadság”-ért küzdött, a nagy francia forradalom eszményeiért és ünneplése alkalmából mi zsidók csak annyit jegyzünk meg:

— Jaj, mi is volna, ha a legenda igaz volna és valahonnan a bujdosásból előjönne Petőfi Sándor, a forradalmár-költő és a szabadság, egyenlőség és testvériség igazi harcosa. Vajjon mit is szólna a magyarországi zsidótörvényhez, mit is szólna a sajtószabadság béklyózáshoz, mit szólna mindahoz, amely korunkat messzire visszavitte a 48-as idők előtte.

Petőfi Sándor elkeseredéssel látná, hogy az emberi egyenlőséget sárba tiporják, hogy mennyire a faji kérdés lett urrá az embereken. Ki volna téve annak, hogy szemére hányják apja származását, aki Petrovics volt és kinéznék az „uritársaság”-ból, mert hiszen holmi skriblerekkel ül a pesti „Pillax”-kávéházban. Lelkes hazafi volt, de a világ minden szegény és elnyomott emberéért dobogott szíve. Bizonyos, hogy nem állana ma sem a reakciók, a gyűlölködők sorába, hanem szembeszállna velük. Bár csak azok, akik ünneplik Petőfit, gondolnának arra az ünneplés idején, hogy — ki is volt ez a nagysága a magyar és közvetve az egész világ irodalmának. Progresszív, szabadságot szerető lelkes ember, nem pedig kicsinyes gyűlölködés harcosa. Gigászi nagyság volt, akit ma epigonok ünnepelnek. Mi zsidók tiszteljük emlékét és imádkozunk

A diófa

Legenda a midras lapjairól.

Hetven esztendő! Nagy idő, két emberöltő is hull közben... Mit jelent hát a zoltár szava: „Ha Isten visszavezérli a száműzöttet, olyanok vagyunk, mintha álmodnánk...” Álom volna a babyloni fogság, amely hetven esztendeig tartott? Tartat egy álom hetven esztendeig? Alhatik az ember ilyen sokáig? Ha nem, akkor mit jelent a zoltár szava?...

— Ilyenféle tünődések emésztették rabbi Chonit, akinek hite megrendült a zoltárköltő szavaiban. Kint sétált a mezőn, gondolataiba elmélyedve s észre sem vette, mikor egy öreg ember akadt az útjába. Az aggastyán fiatal diófacsemetét ültetett el, porhanyóvá tette körülötte a földet, kiigazította a fa törzsét és boldogan telepedett le egy kőpadra, ahogy munkáját bevégezte.

— Üdvözlégy rabbi, — szólt az öreg. — Gyere, telepedjél le ide a bokor tövében és pihenj meg az árnyékban.

— Köszönöm testvérem, — felelte a rabbi, — de előbb felelj egy kérdésemre.

— Szívesen, uram, bár csak egyszerű földműves vagyok. Olyat kérdezz hát tőlem, amire megílelhetek.

— Olyat is kérdezek. Mondd, mennyi idő múlva hoz ez a diófa gyümölcsöt?

— Ugy hetven esztendő múlva...

Keresse fel BUCUREȘTIBEN a
SPLENDID PARC
SZÁLLODÁT zavartalanul működik. Bejárat a Stirbel Vodă 4 számon keresztül és Calea Victoriei 57. (A régi ismert **SPLENDID SZÁLLODÁN** keresztül) **Mérsékelt árak!**

azon, hogy a Petőfik és a többi hasonlóan gondolkozó váteszek igaza megvalósuljon és eszméjük győzedelmeskedjék.

Elkergetik a „mischling”-eket is Németországból

A nürnbergi „Stürmer”, Julius Streichernek ez a hírhedt lapja, a vegyes házasságokból származó fél- és negyed zsidók kérdéséről is „rendezni” akarja. Nézete szerint ez is egy zsidó „tartalék.” A berlini hírek szerint a belügyminiszterium mellett működő fajpolitikai hivatal magáévá teszi Streicher elgondolását és a keresztény „kevertfajúak” elkergetését is megvalósítja.

Ez a hír megdöbbentő és mélyen belevilágít abba az atmoszférába, amely ma elűlti a német birodalom felsőbb köreit. Már látják és érzik, hogy a zsidókból ki lett taszarva minden, ami lehető volt. Már nincsen vagyonuk, földönfutókká lettek, bujdosnak a határokon át, bolyonganak a tengeren, de a nép még éhes, a népnek még kell a cirksuz és kellene az elkobzott vagyonok. Honnan vegyék? Itt vannak a „mischling”-ek. Tehát ha husz, vagy negyven évvel ezelőtt egy zsidó és egy keresztény ember megszerette egymást (férti a nőt, vagy nő a férfit), akkor házasságot kötöttek, most már az ebből a házasságból származó „mischling”-eket fogják üldözni. Még vagyunk olyan naivak, hogy azt mondjuk erre: hát tehet arról egy ilyen „kevertfajú”, hogy a világon van? Ő igazán nem tehet arról. Ahogy senkisémet tehet arról, hogy hol születik. De bizonyára ezeknek még van pozíciójuk, még van vagyon, amit el lehet venni, még van kit üldözni. Vajjon chez mit fog szólni a kereszt-

tény világ? Hiszen ezek keresztények, ezeket nem lehet és nem szabad a zsidók kontójára írni.

Streicher kiadja a jelszót és mert a „Stürmer” a vezér és kancellár legkedveltebb lapja, amit naponta elolvas, bizonyára nem telik sok időbe, amikor megindul a gyűlölethullám ezek ellen is. Csak azt nem értjük, hogy amikor minden egyes munkatérre szükség van, hogyan akarják kikapcsolni, ezt a félmilliónál több embert a gazdasági életből a németek — mondhatjuk bátran — zsidó és keresztény gyűlölete?...

Pollák Salamon köszönetet mond...

Pollák Salamon határőr katona. Harmadik éve szolgál és teletbvalói szeretik és biznak benne. Pollák Salamon szigeti fiu, erős stramm gyerek, aki jól beszél jiddisül, románul és elég jól magyarul is. Eljött szerkesztőségünkbe és végre nem panaszkodni jött hozzánk valaki, hanem köszönetet mondani a zsidóknak, akik Szalárdon laknak. Mert Pollák Salamon és 150 zsidó társa ott él a kis városkában és nagyon hálásak az ottani zsidóknak, akik velük jól és testvériesen bántak.

Elmondja, hogy Sevuot előtt elment a főrabbihoz a katonák nevében, aki azonnal felkereste a parancsnokot, hogy adjon a katonáknak szolgálatmentességet az ünnepre. A parancsnok készséggel meg is adta. Ezután hat-hat katonát helyezett el minden egyes zsidó családhoz ellátásra és mindenhol nagyon barátságosan fogadták őket, ahol nem volt bővebben ennivaló, ott a magukéból adtak. Később pénzt is gyűjtöttek a ka-

— Hetven esztendő! Rettenetes hosszú idő! De hiszen az Isten, aki szép öregséggel ajándékozott meg, aligha ad még hetven esztendőt s így nem ehetsz a fa gyümölcséből...

— Jó uram, miért is kelljen magamnak élveznem a gyümölcsöket? Amit apám, nagyapám ültetett, az nekem hozza a termést. Most én ültettem el a fát s a fiaim, unokáim esznek belőle... Lásd, te is bölcs ember vagy s tudásodnak majd tanítványaid veszik hasznát. Ilyen az élet, rabbi...

— Okosan beszélsz, fiam, — bólintott fejével a rabbi, akít megindított az egyszerű ember okos beszéde. Elbucszott tőle, tovább ballagott a sötét erdő felé, de mivel a nap erősen sütött, ledől egy domb oldalán, elővett egy darab kenyert s elköltötte. Még mindig a hetven esztendő járt a fejében, még mindig vitalkozott magában a zoltáros versével, de egyszerre hátrahagyott, a szempillájára nyomasztó fáradtság ült, hanyatdől a pázsiton és elszenderült.

Alig hunyta be a szemét, a dombról egy hatalmas szikladarab vált le, óriási robajjal legördült az alvó felé, körülzártá olyan erősen, hogy emberi szem nem láthatta. A rabbi pedig ott aludt a hozzáférhetetlen, sulyos terméskövek között — kerek hetven esztendeig. Háznépe tüvé tette érte a várost, a mezőt, a hegyeket, a rengeteg erdőt, az öreg földműves elmondta, hogy utólfára ő beszélt a rabbi-val s látta, hogy az erdős hegyoldal felé tartott, de azután nyomtalanul eltűnt. Családja, tanítványai megsírátták, de hogy az idő telt, fordult s a rabbi nem

tért vissza, biztosra vették, hogy az erdők vadjai tépték szét s többé nincs életben...

Mikor a hetvenedik esztendő is eltelt, a rabbi felébredt. Eltakarította maga körül a köveket, megdörzsölte a szemét, felnézett az égre: a nap most is oly magasan állott, mint mikor lefeküdt, de nem tudta, hogy közben emberek jöttek, emberek pusztultak el, hogy fekete haja őszbe csavarodott s tagjai sem viszik oly rugalmasan, mint annakelőtte. Keservesen botorkált át a magas sziklán s megindult hazafelé.

Az útja a kert mellett vitt el.

— Különös, — dűnyögte magában —, az imént dőltem le s akkor az öreg ember még csemetét ültetett el s lám, már terebélyes fává növekedett...

Egy fiatal legény heverészett a diófa árnyékában.

— Jó barátom, — szólt hozzá a rabbi —, mondd, csoda történt itt?

— Csoda? Nem tudnám, miféle, — szólt a fiu, aki zavarodottan hallgatta a különös beszédet.

— De hiszen az imént még vékony, sudár vészsző volt ez a hatalmas diófa!...

— Vészsző? — szólt nevetve a suhanc, — az volt vagy hetven éve. Az öregapám ültette...

A rabbi elképedt. Lehetetlen, — dörögte, — lehetetlen: hetven évig aludtam volna?... Hetven évig tarthat egy álom?

Még ott kavargott fejében a sok kétség, de már rémülten kezdett magára eszmélni. El sem köszönt a fiutól, csak futott hazafelé, ahogy lábától telt. A

ionák ellátása érdekében és különösen sokat fáradoztak Weisz Testvérek, Fischer Ernest, Fenákel J. Külön elismerést érdemel — így mondja a katona — Czöbel Róza és Fischer Sári. Ez utóbbiak a beteg katonák iránt is érdeklődést tanúsítottak.

— Mi a célja végeredményben ennek a látogatásnak — kérdezzük Pollák Salamon granicsárt? Semmi más, mint szeretném, ha Önök a sok zsidó katona nevében megköszönnék a „Népünk”-ben a szalárdiak áldozatkészségét. És még valamit, — mondja Pollák. — Bár csak a többi községek is példát vennének a szalárdiak áldozatkészségéről...

Igy szólt Pollák Salamon granicsár — összecsapta bokáját és visszament szolgálót teljesíteni.

Farinacci szerint az eucharisztikus kongresszus is „elzsidósodott”

Roberto Farinacci, az olasz antiszemita vezére cikket irt lapjában, a „Regime Fascista”-ban és ebben élesen támadja a Nizzában összeülő eucharisztikus kongresszust. Ugy véljük, olvasóink tudják, mi az eucharisztika? Nem más, mint a világ katolikusainak évente megismétlődő nagy összejövetele, demonstráció a vallás érdekében, amelyen papok és világiak egyformán résztvesznek. De Farinacci-nak nem ez a véleménye. Ő úgy véli, hogy az olasz katolikusok ne vegyenek ezen a gyűlésen részt, mert Verdier francia hercegérsek az Algírban tartott eucharisztikus kongresszus idején megengedte egy rabbinak, hogy üdvözölje őt, mint a francia katolikusok fejét. Ez a helyzet az olasz katolikusok számára „utálatos és visszataszító.” A francia katolikusok különben is antifascisták és „elzsidósodtak.”

Illetékes körök véleménye szerint, Farinacci keresztülviszi majd, hogy ne engedjék el az olaszokat a nizzai kongresszusra. Farinacci a legmegbízhatóbb fullajtárja a hitleri rezsimnek és az ő szöszölőjük a fascista nagytanácsban.

Távol állunk az eucharisztikától és nincsen semmi közünk hozzá. De az csak strei-

cheri gondolat lehet, hogy ezt a kimondottan katolikus megnyilatkozást is „elzsidósodott”-nak deklarálják. Természetesen ez valótlan és ha meg is történt az, hogy Algírban Verdier hercegérseket az ottani grandrabbi üdvözölte, az még nem jelent semmiféle „elzsidósodást.” Inkább az egyik egyháznak a másikkal szembeni megbecsülést. De hiába minden. Ez hozzátartozik a fascista-nemzeti szocialista ideológiához és üldözési szisztémához: Farinacci tudja, mit csinál. A gyűlöletet hirdeti, a zsidóellenes gyűlöletet és ez ellen nem tehetünk semmit, csak halkan protestálunk...

Értéktelen elemek

Tagadhatatlan, hogy van abban valami igazság, amit a palesztinai lapok panasznak. Az illegális bevándorlók értékét vonják kétségbe az országépítés szempontjából. Ha a német vagy osztrák és csehországi menekültekről van szó, ott nem lehet semmit sem szólnunk, mert ott nem aszerint indulnak el göröngyös életutjaikra a szerencsétlen zsidók, hogy milyen érzelmekkel viselkedjenek az országépítés iránt. Nekik menni kell és mert nincsen sehol hely, ahol befogadják őket, mennek Palesztina felé. Mi úgy véljük, hogy lesz ezek között olyan sok ezer derék zsidó, akiknek rendkívül sok hasznát veszi majd az országépítés.

Viszont vannak olyan országok, ahol jobban kilehetne válogatni azokat, akik illegális uton akarják megközelíteni az országot. Sok derék és szorgalmas, előre képzett fiatal ember nem tud menni azért, mert nincsen meg az a bizonyos összeg, amely feltétlenül szükséges ahhoz, hogy kijusson. Viszont a zsidó országépítés szempontjából sok olyan értéktelen elem kerül a hajókra és onnan a vágott partokra, akik feltétlenül alkalmatlanok arra, hogy a nagy műnek szerény segítői legyenek.

Vannak közöttük olyan fiatalok, akiket a kalandvágy visz el, akik az anviuk mellől úgy indultak el, hogy ha nem sikerül, vissza jönnek. Ezek azok, akik panaszkodnak már az utról is, mert még nem elég érettek arra, hogy nehéz életküzdelmeket vívjanak. Akik, amikor kikerülnek és nem istápolják őket, nincs mellettük a babusgató „mama”, akkor rögtön a bibliai meraglimok utját keresik és teli vannak keserves panaszokkal. Azok a szervek, amelyek ezeket az ügyeket inté-

zik, meg kell válogassák azokat, akiket a hajókra engednek. Mert nem teljesen mindegy az, hogy értéktelen munkakerülő és kalandvágyó emberek kerülnek-e — a certifikátok terhére — az országba, vagy sem. Nem szabad engedni, hogy mindenféle alkalmatlan gyerkőcök és lelkiismeretlen munkakerülők jussanak Palesztinába. Mert oda áldozatkész, bátor és lelkes országépítők kellene, nem nyafogó, panaszkodó anyamasszony katonái, meg notorikus munkakerülők, akiknek csak az az előnyük van, — hogy volt annyi pénzük, hogy feljussanak egy ilyen menekülteket szállító hajóra.

Magánkézben levő

közintézmény ...

Vannak esetek és léteznek gondolatok, amelyek egyszerre két, sőt több helyen és egy időben is felbukkannak.

Ime, itt van a Kinghall eset néhány érdekese és elgondolkoztató mellékzöngéje. Két körülmény van, amely már régebben felmerült például nálunk is, a „Népünk” szerkesztőségében.

Az egyik: lapunk főszerkesztője tiz esztendeje mondja, hogy egy zsidó lap, amely a zsidó érdekeket védi, az bizonyos szempontból egy közintézmény jellegét viseli magán. Nem tagadjuk, hogy eme megállapítása nem talált osztatlan elismerésre azokban a körökben, ahol ezt hangoztatta. És most King Hall Stephen, az angol tenger-nagy fia, a magas, kopaszodó, kékszemű erélyes arcvonású, szélesvállu brit gentleman, a többszáz ezer példányban megjelent híres levelével kapcsolatosan a következőkben így irta körül lapjának, a „New-Letter”-nek hivatását:

— Ez az orgánum, egy magánkézben levő közintézmény.

Pregnáns és mindent kifejező megállapítás. Azt bizonyítja, hogy lehet valamit a köz érdekében megjelentetni anélkül, hogy mögötte egy intézmény, vagy szervezet állana. Magánkézben van ugyan, de a köz érdekeinek szolgálatában áll. Köszönjük ennek az angol urnak, — akinek nevétől visszhangzik ma a világ, — hogy volt szíves ilyen pontos definíciót adni ennek az elgondolásnak. Kétségtelen, hogy az ő levelei nagy hatást váltottak ki — bár csak egy ember ötlete volt. Nem önimádat és nem egocentrikus beállítottság, amikor azt mondjuk, hogy a „Népünk” is sokat küzd és harcol a zsidó közösség érdekében és van annyi haszna a köznek belőle, mint egy-egy — közintézményből. Fogadjuk el és szögezzük le, hogy léteznek magánkézben levő közintézmények.

Ami szintén érdekes, ez a fentnevezett ur a telefonkönyvet használta fel a címek kírására. Ebben is megelőztük őt, mert számos esetben mi is igénybe vettük a telefonkönyvet. Különösen a bukaresti telefonkönyvet használtuk fel, amikor az ottani magyarul beszélő zsidókat kerestük ki. A hitközségi listákon kívül a telefonkönyvet. Ebből eredtek azután azok a kedves epizódok, hogy bizonyos németes nevű címekre elküldött lap nem jött vissza, de amikor az inkasszánsunk elment, akkor derült ki, hogy az illető nem zsidó — sőt gyakran antiszemita, — de azért olvassa a lapunkat. Előfizeti, olvassa, mert ebből akarja meglátni a zsidóság tükrét. Ugy véljük, hogy ebből nem származott sohasem kár a zsidóságra, mert hiszen titkunk nincsen és még az sem nagy baj, ha látja, mennyire ostorozzuk a zsidó hibákat és mily lelkesen igyekszünk a zsidó bajokat orvosolni; üldöztetésünk epizódjait feltárni. Sok ilyen olvasónk és előfizetőnk van s ezért kétszeresen ráillik Mister King Hall megállapítása reánk is, amikor azt mondja:

— Magánkézben levő közintézmény ...

városban ismeretlen arcok néztek riadtan a különös öregre.

A házába rontott. Vakoleta megkopott, a ház tetejét már félig megették a szu, új arcok fogadták, csak könyvei, igen, a könyvei, a pergamentekercsek; azok maradtak a régiék.

— Megjöttem, — lihegte, — én vagyok, akik vártok... Hol a feleségem? ... Hol a fiam?

A házbeliék álmélkodva hallgatták az eszelős beszédet.

— Én vagyok rabbi Choni, aki citüni... Sokáig aludtam... az Isten küldte rám a hosszú álmot... de már vége... itthon vagyok!...

A gazda szánakozva nézett rá.

— Igaz... hallottunk ilyesfélét... — mondták, hogy hetven éve eltűnt a rabbi, de a feleségét megölte a bánat...

A rabbi sirva támaszkodott az ajtófélfához.

— A fia is meghalt jó néhány esztendeje. Derék, jámbor ember volt... Az Isten nyugosztalja... De te, öreg, nem lehetsz az apja... Az már réges-régen elpusztult... Ki él annyi rengeteg esztendeig?...

A rabbi nem szólt semmit, hanem egyenest a Tan Házában sietett. Ott ültek most is a férfiak és a szent könyvekben buvátkodtak. A rabbi hallgatta vitatkozásukat s mikor egy nehéz helyen nem tudtak boldogulni, közbeszólt s megmagyarázta a bibliai verset.

A férfiak elcsodálkoztak. Ki lehet ez az ismeretlen aggastyán? — kérdezték elképedve. — Apáink mesélték, hogy az ő idejükben volt a városnak egy híres papja, rabbi Choni, az tanított ilyen szellemben.

— Én vagyok az, — kiáltott fel reménykedő siraállal a rabbi.

— Ostoba beszéd, — rivált rá a legöregebb irástudó — szavaid talán emlékeztetnek reá, de a rabbi már régen meghalt...

— Ha mondom, hogy én vagyok az! — kiáltott fel a rabbi és öklével indulatosan az asztalra ütött.

— Maradj csendben, vén ember, — zugtak rá az emberek — hazug szót ne ejts ki Isten házában... A rabbi már régen elköltözött... Az Ur legyen irgalmas a lelkének!

Azzal leültették egy sarokba, ügyet sem vetettek rá és tovább vitatkoztak a szent könyvekről.

A rabbi megtörtén támolygott ki a templomból. Szemét elfutotta a könny s ahogy végigbotorkált az utcákon, az ismeretlen közömbös arcok között, méretetlen keserűség szállt a szívére:

— Uram, Istenem — szólít zokogva, — nincs mit keresnem ezen a földön... Kétkedtem prófétáid ígésiben és elért büntetésed sújtó keze... Kérdőt mellőlem mindenki, árván bolyongok abban a városban, ahol tanítottam... Látom, végtelen a te csodatevő hatalmad s egy évszázad: pillanat a te szememben... Senki sem ismer, senki sem becsül, hazugnak tart mindenki... jobb meghalni, mint becsület nélkül élni... Nekem pedig, megtévedt szolgádnak, bocsás meg!...

Rabbi Chonit másnap reggel halva találták meg háza küszöbén...

A „szent Slo“-nak,

a XVII. század nagy Cionrajongójának

hányatott élete és halála

A híres rabbi vándorlásai, török fogsága és menekülései. — Az akkori zsidóság áldozatos élete

Ha végignézzük a zsidó történelem fejezteit, úgy látjuk, hogy nem volt egyetlen olyan időszak sem, amelyben ne élt volna ellenállhatatlan vágy a zsidó nagyságok és a zsidó tömeg között, amelynek végső célja volt, hogy eljussanak a Szentföldre. Minden erővel törekedtek azon, hogy ott éljenek és dolgozhassanak a régi földnek újbóli betelepítése érdekében.

Már sok korszakot ismertünk és sok zsidó világnagyságnak életét irtuk meg, akiknek nagyrésze nem szünt meg hirdetni, hogy minden zsidó ember legnagyobb vágya az kell legyen, hogy eljusson és éljen az Erecben. Irtunk valódi nagyságokról és ismertettük álmesszások sorsát és összeomlását. Most újból egy rendkívüli nagyságnak életét és Palesztinával való kapcsolatát és az iránta megnyilvánuló végtelen szeretetét ismertetjük.

KI VOLT RABBI JESAJA HALEVI HOROVITZ?

Rabbi Jesaja Halevi Horovitz — olyan név, amely nem mond sokat, mert lehet, hogy hasonló nevű rabbi élt, sőt lehet, hogy él most is a zsidó gettóban. De ha azt mondjuk egy vezetés embernek, hogy e név mögött (talán a legtöbb Talmud-hacham sem ismeri ezt a Horovitz nevet), a nagy hírű Sche-loh vagy röviden a „Slo“-ról van szó, akkor azt mondja: Ezt a gigászi nagyságot a zsidó tudományos világnak ismerem. A „Slo“ nevet gyakran hallani, amikor talmudi viták vannak és ahol az igazi hamisítatlan zsidó tudományt ismerik, szeretik és ápolják, ott a „Slo“ mindennapi név és mindennap hivatkozás történik nevére.

1555-ben született Prágában, ahol akkoriban szép és lendületes zsidó élet volt. Mégis elment tanulni a legnagyobb zsidó centrumokba Lengyelországba, ahol kiképezte magát és rövidesen a zsidó tudományos világnak legnagyobb és legismertebb nevet adta. Neve gyorsan vált ismertté, mert bámulatos tudása, hallatlan szerénysége és végtelen vallásossága hamar előkelő helyet biztosított neki a zsidó világban. Egymásután töltötte be a nagyvárosok rabbiszékét. Előbb Dubnában volt rabbi, majd Posenben, amely akkor „ir veem bejiszroel“ volt, majd Krakóban, Frankfurt am Mainban és végül Prágában töltötte be a rabbiszékét. (1606-ban Frankfurtban, 1614-ben Prágában.)

UTAZÁS A SZENTFÖLDRE 1621-BEN

1621-ben elhatározta, hogy otthagyja dicsőségének színhelyeit, mert szerinte minden egyes zsidónak úgy kell hazamenni Palesztinába, mintha az anyjához menne. A XVII-ik századnak ez a nagysága nem hallgatott családjának könyörgésére, nem vette tekintetbe sokezer hívének kérését, amikor elhatározta, hogy menni fog és senki és semmi sem tarthatta vissza attól, hogy elhatározását megmátsa. A pénzt megvetette és hangoztatta, hogy örökre banni fogja, hogy valaha is elfogadott fizetést azért, amiért rabbiállást töltött be. Pszák-pénzt különösen nem fogadott el, mert a rabbi első kötelessége, hogy igazságot szolgáltasson.

Elindult, mert az mondotta: *gezéro hi milfonaj* és egy nagy vitorlással Tripolisz felé hajózott. A hajó kapitánya megérezte, hogy nem mindennapos ember utazik hajóján és minden kérdés nélkül külön szobát adott neki, hogy abban kedvére imádkozhasson és tanulhasson. Né-

hány nappal a sátrak ünnepe előtt érkezett oda. De előbb még sok kalandon esett át a hajója. A tengeren egy hadihajó is üldözte őket s csak az mentette meg az elfogástól, hogy a szél jól vitte a hajót. A hadihajó nehézkes volt. Tripoliszban a zsidóság sokat ünnepelt. Cheleb-ben (Azem Ciba) szép héber beszédek tartott és messi földről jöttek hallgatni a világhírű tudós szónoklásait.

Majd onnan továbbutazott Damaszkusba, ahol akkor nagyszerű zsidó közösség volt. Amikor megtudták, hogy „Slo“ ott időzik, küldöttek érkeztek Jeruzsálemből, hogy minél előbb üdvözölhessék falai között. Szafedből két kiküldött is jött és felajánlották, hogy megválasztják, aminek akarja, csak jöjjön közéjük. Annyi fizetést kap amennyit akar, jesivát létesíthet, csak jöjjön közéjük.

Bár pénze nem igen volt, mert amikor elutazott, Velencében a nála levő aranyakat olyan pénzre váltotta be, amely később Palesztinában érvényét veszítette. De ennek dacára sem fogadta el a fizetési állást. (Akkor ajánlotta, hogy vándoroljon a ruhákba varrják aranyait.) Csak annyit kötött ki, hogy egy szobát adjanak neki, ahol tanulhat, a többi nem érdekl. Akkoriban nehezen lehetett lakást kapni Szafedben, modernül lakáshiány volt és ezért volt neki fontos a szoba, ahol nyugodtan élhet a tudományának.

Amikor Szafedbe ért, hatalmas ünnepséggel fogadták és a „Slo“ megcsókolta a szent földet és amikor meglátta a chorbán idejéből származó romokat, akkor leborult, imádkozott, könyörgött és kérdezte az örökkévalót, hogy meddig fog még szenvedni a száműzetésben Izrael?

A SZAFEDI SZENT SIROKNAL

Nagy tudományos munkásságot fejt ki. Átdolgozza Josef Karo könyvét, a „Maggid Mesorim“-ot és elzarándokol a három hatalmas zsidó nagyság, Luria, Karó és Kachdovera ot-tani sirjához, amelyeknél sokáig imádkozik és ajkával érinti a földet, amely sirjaikat fedi. Felkereste Jesaja prófeta sirját, amely szintén ott van és amely sirnál örökké folyó forrás csobogása hallatszik. Ennél a sirnál is napokat töltött, tanult, imádkozott és sirt a zsidók jobb jövőjéért. Majd az ott nyugvó többi nagyok sirját kereste fel. Hillel és Smaj kriptáját, Rabbi Jochanan Haszandler, Rabbi Jicchok, Rabbi Ami és a többiek sirjánál, mindegyiknél különleges imát mondott.

Rabbi Simon ben Jochai és fia, Rabbi Eleazar sirjánál a Zohárt tanulta, mert Rabbi Simon ben Jochai meghagyta, hogy ne gyászolják, hanem inkább tanuljanak sirjánál és ezért a Zohárt tanulta ott is.

Közben állandóan jöttek a küldöncök Jeruzsálemből, s kérték, hogy fogadja el a felajánlott jeruzsálemi rabbiállást. Hosszu ideig ellenállott, de végül győzött benne a vágy a szent város iránt és elindult...

A „SLO“ JERUZSÁLEMI NAGY ALKOTÁSAI

Végre elérkezett élete céljához. Szamaron lovagolt Szafedből egészen Jeruzsálemig. Eleinte nagyon nehezen ment a samaragolás, de azután lassankint belejött. Megállott Tiberiában, ahol a meleg vízforrásnál többször megfürdött, mert mint mondotta, azt akarja, hogy járja át a testét az a forrás, amelynek vize a

szent talajból ered. Mert mindent szeret, mindenért rajong, amely „Vele“ és a szent rögökkel kapcsolatos.

Megállott Sichegnél is, József sirjánál és Jehosua ben Nun kriptájánál. Jeruzsálemben nagy örömmel és ünneppel fogadták. Akkoriban (1621) eléggé virágzott a szent város. Folyton nőtt a jisuv, szép házakat építettek. Ötszáz spanyol-szefárd család élt ottan. Gazdag konstantinápolyi zsidók telepedtek le. Az élelmiszer olcsóbb volt mint Szafedben, bort, gyümölcsöt, olajokat, aprójószágot annyit lehetett kapni amennyit akartak és nem volt drágább mint Prágában ahonnan elindult a nagy utra. A közbiztonság is nagyobb volt Jeruzsálemben, mint Szafedben, mert a város fallal volt körülvéve, amely nem engedte, hogy betörjenek a városba, viszont Szafed védőfal nélkül volt és a druz törzsek többször betörték és raboltak.

Ekkor írta meg főművét, nagy jesivát rendezett be és kidolgozta a Talmud-tanulás új szisztémáját. Harmonikus élet volt akkoriban a zsidóság körében Palesztinában és Slo-nak az volt a nagy terve, hogy az európai zsidósághoz állandó felhívásokkal fog fordulni, hogy ne hanyagolják el a legszentebb feladatot és jöjjenek, telepedjenek le minél nagyobb számban a Szentföldre.

Három évig működött itten és nagy tiszteletben volt része. Főműve a „*Sné lachat habrit*“, melynek kezdőbetűi adják a *Sche-Loh-t*, amelyhez már akkor hozzátették a „*hakodes*“ vagyis a „szent“ melléknevet, mert annyira becsülték. S ez a „szent“ melléknev, mind a mai napig jelzi a XVII-ik század zsidó nagyságainak legnagyobbját, aki az első és leglelkesebb „illegális“ volt...

MI VOLT ÉLETE MŰVE?

Amikor Szafedben élt, csatlakozott a lurjai kabalisztikus körhöz. Ő volt a legnagyobb népszerűsítője a zsidó misztikának az akkori időkben és enciklopédikus főművében, a halachikus zsidósággal kapcsolatosan, az egész valódi élet rendszerének kabalisztikus alapot akart adni. A rendkívül súlyos filozófai elgondolásokat népies módon igyekezett magyarázni és nagyon meleg tónusban és hangulatban írta meg munkáját, amelyből azonnal jelentek meg kivonatok, részletek és gyorsan elterjedtek a zsidó világban. Vallásos népkönyv lett, amely hatással volt a későbbi chassidizmus kifejlődésénél is. Nagyon elterjedt munkája a „Saar Hasomaim“ című imakönyv, amely alapvető munka lett a többi később kiadott hasonló munkáknál.

A SLO HALÁLA...

Három évig élt Palesztinában. Akkor egy kegyetlen és rosszlelkű pasát küldött ki a szultán Jeruzsálembé. Első munkája volt, hogy a „Slo“-t és tizenöt más rabbit fogságba vessen. Embertelen rabló volt ez a pasa, aki zsarolni kezdte a zsidókat és a nagy tudóst meg társait csak többhavi fogság után 11.000 aranyforint váltságdíjért engedte szabadon. „Slo“ kiszabadult, de egészségét nagyon megviselte a fogház. Betegen ismét Szafedbe költözött, ahol nyugodtabban élhetett. Akkoriban újra druz támadásoknak volt kitéve Szafed, azért onnan is tovább költözött Tiberiásba. Itt halt meg 1625-ben. Halála rendkívüli módon lesújtotta az akkori zsidóságot. Sirja ott van Rabbi Jochanan ben Zakkai meg Rambam sirja mellett.

Ott nyugszik ez a kiváló nagy alkotó, aki a szónak magasztos értelmében „*cionista*“ volt. Cion imádója és áldozatos hive, aki itt hagyta galuti dicsőséges működésének színhelyeit és kalandos utazásokon keresztül minden áron el akarta érni és el is érte élete célját: *Erec Jiszráelt*.

Most, hogy száz és százérek minden fohásza a Szentföldre száll, kötelességünk emlékezni a „Slo hakodes“-re, aki nagy tudós volt, a legnagyobbak közül való... és Cion nagy és boldogtalan szerelmese.

Riport a mizrachisták nagyvárad-i hachsara telepéről

Kérgeskezü, vallásos zsidó fiatalok dolgoznak, tanulnak és énekelnek a hegyen

Reggeli-esti ima. Talmudtanulás
fürdőszoba, tehenészet, tyukfarm
jól megférnek egymással.

Nagyvárad. Ha az átrétegződésről írott könyvek, cikkek, brosúrák papírhégyeiből lehetett volna építeni, akkor már legalább tíz nagyszerű „átrétegződési” telep volna Erdélyben. De így nincsen, mert a gondolat és tett között mélységes szakadék áll, amelyet nem könnyű áthidalni. Ehez valóban „papír” kellene és pedig ötszázasok és ezresek. Ez pedig gyéren csurran-csöppen.

Ha majd a késői utókor megírja ennek a kornak történelmét és a zsidó ifjúság című fejezethez ér, akkor a tanulmány bevezetőjében sok mindent kell majd megállapítson. Először is az ifjúság tettekkészességét. Ma már nem létezik az a generáció, amely panasza nyitná ajkát. Hogy miért éppen ez a generáció olyan „pecches”, hogy nyugodt és szép élet helyett, a bizonytalant, a kalandosat, a fáradságosat kell kapja osztályrészül. Igaz viszont az is, hogy ők már szegények nem is tudják, mit jelent kijönni az iskolából és elindulni egy életpályán, amelyre hivatottságot érez és abban ha szorgalmas és kitartó, karriert is csinálhat. Hol vannak azok az idők, amikor a leérettségizett fiu bemehet a bankba és ott íróasztal várja. Vagy bemegegy az üzletbe, ahol pénzt szerezhet. Vagy arra az egyetemre megy, amelyre akar és 5—7 év múlva kész ügyvéd, orvos, vagy mérnök. *A mai fiatalok, bármerre néznek, csupa kegyetlen tilalomfával találkoznak. Az utak lezárva, a kenyérkereseti lehetőségek a minimumra redukálódtak és ma már nem csupán divatos szólam az átrétegződés, hanem kényszerítő szükség, amelyet nem csupán tudomásul vesz a mai fiatalság, hanem úgy is rendezkedik be. S ezen a téren a vallásos milliókban nevelkedett fiatalok éppen úgy számolnak az adottságokkal, mint a zsidótlan körben nevelkedettek.*

A MIZRACHI CHALUCTELEPEN

Ezek a gondolatok vibrálnak bennünk, amikor a nagy melegben a nagyvárad-i szőlőhegyen felfelé baktatunk. Mindenfelé szőlőgerezdek. Gyümölcsösök. Piros tetejű házak. Ahogy a szép színes képeken látszik. Aki romantikus lélek és unja a poros, unottan locsolt, gőzölgő városi aszfaltos uccákat, akinek tüdeje már összeszorult a sok füsttől és akinek idegei már lassan lassan ziláltak lesznek, a sok eseménytől, az meglepetten látja, hogy van az újságizgalmakon, poros utcákon, meleg szobákon, apró-cseprő kis gondokon és vitatkozásokon kívül — egy más világ is. Ez a világ itt van a szőlőhegyi dűlőuton, ahonnan perspektívát kap az ember. A „templomok” monumentalitása itt változik, mert a városi torony játékszernek tűnik csupán, meg a nagy épületek is kicsiny dobozoknak tetszenek, amelyben emberhangyák sűrűnek-forognak és azt hiszik, hogy „ez az élet”.

Egy hatalmas megafonba bele szeretnénk kiáltani az egyik kilátónál, hogy jöjjetek érrefelé is emberek és lássátok, hogy mennyire rabjai vagytok a hétköznapi apró-cseprő bajainak.

Mennyivel több perspektíva látszik, amikor az egyik fiu mellé állunk, akinek füle mellett még kis pájesz van, de amikor a kápát felemeli beleköp a markába. Abba a keményre vált narokba, amely már lesz-

molt azzal, hogy görcsöbe kémljen, leszámolt azzal, hogy poros aktákat másolgasson meg azzal is, hogy a métert jól forgassa.

Ez az a bizonyos „átrétegződött” új nemzedék, amely leszámolt már a régi élettel és hozzákezdett az „új”-hoz, amely nem csupán külsőségekben nyilvánul meg, hanem lélekben is.

VIDAM DAL A ZSIDÓ AJKAKON

A nagyvárad-i mizrachisták Dr. Kepes Miklós által ingyenesen rendelkezésre bocsátott chaluctelepén fenn a szőlőhegyen vidám dal csendül a huszonkét fiu és leány ajkán. Napbarnított izmos fiúk és leányok, akik nem gondolnak arra sem vággyal, sem bánkódással, hogy nem ülnek iskolapadokban és nem gyártják a vizesnyolcasokat az üzletek előtti járdákon. Velük nem nyolcast, hanem salto-mortalet csinált az élet, de ők megtanulnak „talpra-esni” és ehhez legfőbb gyakorlatukat itt szerzik meg.

Kétszeresen öröm, hogy ezeket a mizrachista chalucokat csak egyféle ideál hevíti. Nem akarnak új világrendet kiépíteni, nem akarnak társadalmat reformálni, „csak” egy zsidó országnak akarnak munkásai, vagy polgárai lenni. Egy zsidó országnak. És ezt ki is hangsúlyozzák. Már azzal is, hogy legszébb szobájukat imaháznak és tanháznak rendezték be. Imaház, ahol reggel, ahogy hajnalodik, már dicsérik az Urat. Minjannal. Előbb jön a „Gottesdienst”. Ez a Bet Hamidrás, ahol Tóra van szép szekrényben. A többi szobákban viszont modern chaluc munkások rendje. A Hadar Hamiskavban példás rend és tisztaság, intelligens munkások lakhelye.

EGY ÖNMAGAT NEVELŐ „ÚJ NEMZEDÉK”

Reggel öt órakor kelnek fel, ima és étkezés után, azonnal veszik a munkaszerszámot és mennek a szőlőkbe dolgozni. Az első évben még ferde szemmel néztek rájuk a szőlőhegyen. Ezek a sovány zsidófiúk akarnak „belekotárkodni” ebbe a munkába? Ma meg az a helyzet, hogy szívesen keresik őket a nem-zsidó szőlőgazdák, mert tudják, hogy munkájuk intelligens és alapos. Nincs iddógálás, meg sziesztázás, amire vállalkoznak, azt maradéktalanul el is végzik. Nem pepecselnek elnéző zsidó munkaadóknál, hanem „napszamosok” nem-zsidóknál, akik nem szentimentálisak. Munkát követelnek és azt meg is kapják. Ez az a bizonyos „új nemzedék” amely nem hasonlít semmiben sem a régihez. Csak abban, hogy vallásosabb, kollektivebb érzésű és tettekkész.

Délben egy órai ebédidő, azután újra munka. Este fürdőszobájukban, (mert ez is

van) megfürödnek, vacsoráznak, majd újra összegyűlnek az imaházban, ahol tanulnak is. Talmudot, Tnacht, judaisztikus kultúrát és héber nyelvet. Néha ének és tánc. Körbe-körbe és kar a karba.

A lányok egészen külön dolgoznak, nem is jönnek össze a fiukkal. De ők is készülnek az új életre. Ők fejik a chaluctelep két tehenét, meg nevelik a 200 baromfit, amelyet nem másért nevelgetnek, csak hogy pénzért eladják. Ők nem esznek hust, csak nagyon ritkán, de ez azért kell nekik, mert ebben azután szükösen állanak. Pénzüik az nincsen, ami nagyon szomorú. Az egyetlen, amit nem tudtak otthagyni a hegy alján. Nekik a pénz nem cél, hanem eszköz és mert erre szükség van az életfenntartáshoz, azért gyűjtik és kollektive látják el magukat.

MI A CÉL?

— *Mi a célja?* — kérdezzük az egyik mizrachista chalucot. Mert még nem vetette le a gálutot egészen, kérdésünkre kérdéses felel.

— *Mi lehet a céloom? Csak egy lehet — Palesztina. Minden fáradságot, minden nélkülözést vállalunk, mert van egy életideálunk, életcélunk. Dolgozni az ősuji hazáért. Mi nem akarunk frázisok után menni, mi nem pódiumokról szavaljuk, hogy „menni a hazába”, hanem elővesszük az ember legnagyobb kincsét. A fiatalságunkat, a két erős karunkat és miután megtanuljuk a föld szeretetét, azt mondjuk az Erecnek:*

— *Nesze, itt vagyunk. Itt adom oltárodra, amim van. Életemet. Ha kell, azzal is rendelkezhetek. Turom majd földed, hogy megtermékenyítsem. Ha kell véretem is adom, meg életemet. Mindent, mindent, mert az a zsidó cél és jövő. És mindezt az Ur nevében. Ez adja meg legfőbb tartalmát az egésznek. Mi olyan farmokról álmodunk, ahol „minta”-képet adjunk a többi embereknek. Mi magunknak, egy különleges, vallásos zsidó életet akarunk biztosítani Palesztinában. A vérünkben van a mizrachista eszme és mi nem öreg és fáradt emberek vagyunk, akik életük alkonyán nem tudnak mások lenni, mint csupán vallásos zsidók. Mi öntudatosan, fiatalon és lendülettel hirdetjük, hogy így, csakis így, az Ur jegyében és nevével tudunk országot építeni.*

Miközben beszél, csillog szeme a napbarnított arcából. Izzik az idealizmusa. Kapárára támaszkodik, amikor szembenáll velünk. S ezt nagyszerű szimbolumnak látjuk. Mint a régi tündérmesékben. Ásó-kapa sem választhatja el ezeket a fiatalokat, szerelmüktől — Palesztinától. Menni fog ez az új nemzedék, amely nem úgy megy ki oda, hogy „majd meglátjuk”, hanem felkészülten, bátran és öntudatosan. A Mizrachista mester-műve ez a telep, amely fenn a szőlőhegyen, az új zsidó életet hirdeti... az újat, amely bizonyára szebb és jobb lesz, mint a mienk.

— *Két chaluca nyerhet elhelyezést a nagyvárad-i Mizrachista chaluctelepén. A nagyvárad-i Brith Hanoar Hamizrachista központja felhívja helyicsoportjainak figyelmét, hogy az erdélyrészi executive határozata értelmében hachsara-telepén eddigi létszámát két chalucával emeli. Bárhol, ahol érdeklődők vannak, jelentsék azt a nagyvárad-i központnak, amely a megfelelő jelentkezőket chaluctelepén elhelyezi.*

Egészségét veszélyeztető Nátholáz-Grippa-járvány ismét sok betegséget idéz elő.

Védekezzen! Használja mosakodásánál állandóan a **kellemesen illatosított**

Senlaslo fertőtlenítő toalett-szappant, megóvja egészségét!

Egy nem sablonos fürdőlevél

Valljuk be, hogy azokat a megszokott tónusu „fürdőleveleket”-et már unja a közönség. Ez csak a régi világban volt divatos. Ha most hasonló leveleket kapunk, azok nem is olyan tónusban íródnak, mint a régi időkben. Így kaptunk levelet egy erdélyi fürdőről, amelyben arról panaszkodik egy előfizetőnk, hogy a zsidó fürdővendégek eléggé hangosak, elfelejtik, hogy csak szerénységgel lehet ellensúlyozni az animozitást, amellyel lépten-nyomon találkozhatunk. Egyik ismert erdélyi főrabbi olyan diszkriminációval vonul fel a legforgalmasabb időben a sétányokon, hogy az még a „jó-zsidó” közönség jóízletét is felborzolja. Holott a szomorú három gyászhat inkább visszavonulást és csendes önmegtartóztatást igényelne. Elvégre ha nyaral is valaki, nincsen benne semmi, de nyaraljon és pihenjen csendben és ne hangosan és feltűnően.

Kaptunk Techirgiolból is egy nagyon kedves levelet. A címe ennek is „fürdőlevél” és egy nagyváradi nagyiparos felesége: V. A.-né írta. Intelligens írás, amelyet csupán helyszüke miatt nem tudunk teljes terjedelmében leközölni. Ezért kivonatossan itt adjuk lényegét:

— Szimpatikus lapjukat, a „Népünk”-et már jónéhány éve olvassuk és bár pihenni jöttünk ide Techirgiolba, itt is olvasgatjuk. Jelen fürdőlevelem megírására az a cikh inspirált, amelynek címe „Indulás szombat délután 2 órakor” volt. Ez a vallás iránti indolencia — sajnos — minden vonalon érezhető. Az történt velünk, hogy Techirgiolba jöttünk férjemmel, akinek a háborúból származó bajára gyógyír az itteni kúra. De nem tudtuk, hogy itt nem lehet egy csepp kóser sem kapni. Most azután ráfanyalódtunk a vegeterianus kosztra, ami szokatlan ugyan, de a mai világban ennyi áldozatot igazán lehet hozni a zsidóságunkért. Talán ez a legkevesebb, amit tehetünk.

Viszont nem ezért írom soraimat. Hanem az a körülmény adta kezembe a tollat, hogy ezen az istenáldotta helyen van egy nagyszerű gyermekszanatórium, amelyet a bukaresti zsidó hitközség tart fenn és ahol egész nyáron át felváltva, 200 gyermek kap nagyszerű ellátást ingyen a tengerparton. Olyan gyermekek azok, akiknek szülei képtelenek — anyagiak hiánya miatt — gyermekeiket gyógyítani. Megható és lélekemelő intézmény, magam is el voltam tőle ragadtatva mindaddig, amíg egyszer azzal fordultam a vezetőséghez, hogy jó pénzért nem-e kaphatnánk-e ott rituális étellemezt. Kiderült, hogy a bukaresti hitközség, amely száz ezreket áldoz erre az intézményre, a vallásos neveléssel nem törődik és nincsen rituális konyhája, ami legfeljebb 10—15.000 lei havi többletkiadást jelentene. A zsidó gyermekeknek a zsidó hitközség tréfit ad enni, sőt amikor néhány kisebb gyermektől megkérdeztük, hogy tudnak-e imádkozni, azt válaszolták, hogy — nem. Egy szatmári fürdővendég, akinek kaddist kellett mondania, azzal a kéréssel fordult a zsidó hitközség gyermeknyaraltatás intézményének vezetőihez, hogy adjon „minjan” céljaira egy szobát, azt a választ kapta, hogy erre a célra nincsen helyük.

Nagyon elszomorító ezt látni és tapasztalni. Amilyen szép a gesztus, úgy lerontják ezzel az abszolút zsidótlansággal. Nemhiába mondják, hogy a bukaresti zsidóknak van szívéük, van nyitott erszényük, de a vallás többi fontos előírásait nagyon negligálják. Ezt is kézzelfoghatóan tapasztaltuk. Nem marad más hátra, mint keserű szívvel továbbra is esszük a sok zöldséget.

Nem világrengető esemény — fejezi be levelet V. A.-né, — de úgy vélem, egy zsidó lapban helye van ennek.

A nagyváradi ort. hitközség progresszív adózási rendszerrel szándékszik évi büdzséjét kiegyensúlyozni

A hitközségek feladatai a változott viszonyok folytán lassankint — sőt néha gyorsan is — megváltoznak és ilyen irányban kell a hitközség vezetésében is az új ritmushoz alkalmazkodni. A világért sem gondolunk ennél a pontnál vallásügyi kérdésekre, tisztán és kizárólag a hitközségek anyagi helyzetének konszolidálásának szükségességét hangsúlyozzuk.

Átérzi ennek a feladatnak súlyosságát és megoldásra váró kötelezettségét a nagyváradi ortodox hitközség vezetősége is. Elvégre számokkal nem lehet experimentálni és zsonglörösködni. És azt a 800.000 leit, amelyet csak jótékony célra ad ki a nagyváradi ortodox hitközség évente s melyet még a változott viszonyok folytán emelni is kell, valamiből elő kell teremteni. Ullmann István elnök és a vezetőség többi tagjai is tudják és érzik, hogy valami mélyreható gazdasági reformot kell keresztülvinni, mert különben fennakadás állhat be a hitközség anyagi kötelezettségeinek végrehajtásánál.

Azt természetesnek veszi minden egyes vezető, hogy a fogyasztási adókat, tehát a husra és a vágatásra kivetett gabellát fokozni teljes lehetetlenség. A zsidó tömegek elszegényedési folyamata fokozódik, ami abban is megnyilvánul, hogy a huszfogyasztás csökken. Már pedig, ha a huszfogyasztás csökken, nagyon rövidlátó gazdaságpolitika volna az, ha ezt emeléssel akarják fokozni a hitközség.

Mi a teendő? A feladatok fokozódnak, a hitközségre háruló terhek éppen a súlyos gazdasági viszonyok folytán nem csökkenthetők, ezért más és újabb bevételi forrás után kellett nézzen a hitközség vezetősége. Nem volt boszorkányság s nem volt egyéb, mint Kolumbusz tojása, felállítani a tételt: ha a fogyasztási adók, a szegény népszertály terhe nem fokozható, akkor a ma még jobb módú, vagy tehetősebb osztályra kell hárítani a terheket.

A nagyváradi ortodox hitközség tagjai soha nem vették még valószínűleg a fáradságot maguknak ahhoz, hogy megérdeklődjék, hogy az ország többi nagy hitközségeiben mennyi adó esik egy-egy jobb módú családfőre. Meglepetéssel konstatálnak, hogy a nagyváradi ortodox zsidóság adómorálja nagyon messzire áll a többi városok zsidóságának adómoráljától.

Éppen ezért elhatározta a nagyváradi ortodox hitközség vezetősége, hogy teljesen új alapokra fekteti az adózási kérdését. Az elmúlt években 2500—3000 adófizető közül mindössze kb. 600 tag tartotta kötelességének, hogy fizesse adóját, mindössze 800 ezer lei értékben. Amikor a nagyváradi ort. izr. hitközség az ország egyik legnagyobb hitközsége, akkor azt látjuk, hogy a jóval kisebb budapesti ortodox hitközség 4.500.000 lei adóbevételét könyvel el. Az aradi nyug. szertartású hitközség 1500 tagjával 3.700.000 lei befizetett adót mutat ki tagjai részéről.

Valóságos szegény az, hogy Erdély legnagyobb ortodox hitközségében évente 800 ezer lei adó folyjon be, holott a hitközség egész költségvetését fedezni lehetne az adózásból, ha igazságos és progresszív alapon vetnék ki és be is fizetnék az adókat. Az aradi hitközségben vannak olyan emberek, akik évente 140.000 leies adót fizetnek s vannak nagyon sokan, akik 20—40.000 leit fizetnek, nem szólva arról, hogy az 5—10 ezer leies adózók száma meghaladja a százat. Ezzel szemben nálunk összesen 2—3 adózó van, aki 10—15.000 lei közötti adót fizet, míg a jómódú emberek túlnyomó része szinte erénynek tartja, ha nem fizet öt-hat évi adót s akkor bagatell összeggel

„kiegyezik”. Ez beteges adómorál, amelyen most változtatni akar a hitközség.

Még kell változtatni a hitközségi adózási rendszerét, amelyet csak úgy odavetölög és gyakran az adózónak temperamentuma szerint vetnek ki. Ha valaki érlyes az adó-kivetésnél és ilyen tónusban tiltakozik a „nagy” adó ellen, arra nem vetnek ki annyit, mint a másokra, holott lehet, hogy több jövedelme van. Mindenesetre kulcsarányt kell megállapítani. A gazdag és jó-jövedelmű ember fizessen vagyona és jövedelme szerint, magasabb kulcsszám szerint, mint a kisjövedelmű és kevésbé tehetősebb. Viszont ez nem menti fel majd a kisembert az adófizetés alól, mert a nagy jövedelmű ember sem kötelezhető arra, hogy a hitközség terhét ő vállalja. Itt csak arról lehet szó, hogy a 3000 adófizető közül senkisémm bujhat ki a fizetés alól, csak megfelelő progresszívítás vezetendő be. Ha mindenki eléget tesz ebbeli kötelezettségének, akkor minden nagyobb megerőltetés nélkül, az igazságosság szellemében, mégis cca öt millió lei adóbevétel lehetne preliminálni, ami által minden időkre eltekinthetne a hitközség a gabella-emeléstől, sőt csökkenthetné és többet adhatna altruisztikus intézményeknek, kiséxisztenciáknak és nincsteléneknek.

A nagyváradi ortodox hitközségnek ezt a tervét minden egyes nagyváradi zsidónak támogatni kell — a saját érdekében is, meg a közért. Véget kell vetni az abuzusnak, ami eddig uralkodott és kétségtelen, hogy új korszakot fog jelenteni, virágzó és egészséges korszakot, ha a jelenlegi vezetőségnek ez a reális és a mai időknek megfelelő terve mielőbb megvalósításra kerül.

**Minőségben
órákban
izlésben**

szöveit

különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóáruház

Oradea, Piața Regina Maria I. (Kishidő)

— A NAGYVÁRADI BNÉ AKIBA! vallásos nemzeti ifjusági szervezet Ábrahámovits Moise központi kiküldött közbenjöttével vasárnap tartotta meg tisztújító gyűlését a következő eredménnyel: elnök: Sternberg Isac, elnökhelyettes: Davidovits Moise, jegyző: Glück Mihai, pénztárnok: Glaser Mayer, ellenőr: Weinberger Béla. A szervezet újjászervezése a legnagyobb siker jegyében folyik.

— Sirkőavatás. — Négy évvel ezelőtt hunyt el Nagyváradon Rath Simon kiváló talmudtudós, aki a nagyváradi zsidóság széles köreiből ismert volt és megbecsülésnek örvendett. Vasárnap, folyó hó 6-án az elhunyt családja sirkövet állít a nagy zsidó tudósnak és a felavatáson a váradi zsidóság lelki vezetői fogják méltatni az elhunyt nagy talmudtudós áldásos, tudományos működését. A sirkőavatás délelőtt 11 órakor lesz a Rulikovszky-uti orth. temetőben. K. K. L. jeruzsálemi főirodájának képviselője: Rath Efraim, ki jelenleg Romániában tartózkodik, ezúton kéri barátait és jóismerőseit, hogy az édesapjának adandó kegyeletet megnyilatkozáson megjelenni sziveskedjenek.

Hétéről-hétre

Berlin. Az United Press jelenti Berlinből, hogy a német kormány hozzájárulását adta ahhoz, hogy a németországi zsidók birodalmi szövetsége képviselőket küldjön a Genfben összeülő 21. cionista kongresszusra. Hír szerint husz képviselő kiküldéséről van szó, akik előreláthatólag mint „megfigyelők” fognek részvenni a kongresszuson.

Jeruzsálem. Az egynapos tiltakozó sztrájk alkalmából a Vaad Leumi, a palesztinai zsidó nemzeti tanács kiáltványt intézett az angol néphez, a melyben felhívja azt, hogy vessen véget a zsidók sanyargatásának, akik a gyűlölet és üldöztetés elől őszj hazájukban keresnek menedéket. Macdonald rendelete, amellyel felfüggesztette a zsidó bevándorlást, árulás a zsidó néppel szemben. A palesztinai Jisuv megismétli azon elhatározását, hogy sohasem fog hozzájárulni a Fehér Könyvhöz és nem fog visszaradni semmilyen fenyegetéstől és semmilyen büntetéstől a zsidók azon természetes és történelmi jogának megvédésében, hogy visszatérjen Erec Jisraelbe. Herzog és Uziel országos főrabbi ugyan csak közös felhívást intéztek az angol néphez, hogy tegye jóvá a zsidó néppel szemben elkövetett nagy igazságtalanságot. — 1939 január 1-től július 1-ig 13.025 zsidó telepedett le Palesztinában legális uton 1637 turista, valamint 2993 illegális bevándorló, akiket a rendőrség fogott el, utólag kaptak letelepedési engedélyt az országban. Számos turista, aki május és június havában kapott állandó tartózkodásra engedélyt, nem foglaltatik benne ebben a számban. — Három terroristát végeztek ki Akkóban. A hatóságok tovább folytatják Ramallah vidékén és Haifa körül a tisztogatási munkálatokat. Még mindig nem sikerült ártalmatlanná tenni azt a 200 fegyveres arabot, akik a legfőbb arab tanács nevében folytatják a harcot, sem az „El Kassam” szélsőséges liga tagjait, akik „szent háborút” viselnek a zsidók ellen. A liga tagjai mindannyian rendkívül fanatikusok és fegyverkeztek. Vezetőjük valamennyien papok.

Prága. A Gestapo engedélyt adott egy zsidó kivándorlási hivatal felállításához, amelynek két különböző ügyosztálya van: a Palesztina Hivatal és a zsidó hitközségek kivándorlási hivatala. Az utóbbinak hasonló a hatásköre, mint a német zsidók birodalmi szövetségének, vagyis jogában áll tárgyalásokat folytatni különböző kormányokkal és intézményekkel zsidó kivándorlás kérdésében. A Gestapo engedélyt adott dr Franz Weidmannak, a prágai zsidó hitközség főtitkárának, hogy Bécsbe utazzon, az ottani zsidó kivándorlási hivatal szervezetének és munka-módszerének tanulmányozása céljából. A prágai kerületi cionista bizottság ülésén a Palesztina Hivatal vezetője bejelentette, hogy a közeli hetekben 1100 csehországi zsidó vándorol ki Palesztinába.

Tel-Aviv. Elelmiszerkiállítás nyílt meg Tel-Avivben. A zsidó mezőgazdaság, kertészet és a zsidó élelmiszeripar termékeit mutatja be: gabonát, zöldséget, gyümölcsöt, hús- és tejtermékeket, konzerveket. A kiállításon szereplő ipari üzemek száma kerekén ötven.

Cannas. A litván főrabbinátus és a cionista szervezet vezetősége közös táviratot intéztek Chamberlain miniszterelnökéhez, amelyben tiltakoztak a zsidó bevándorlás leállításá ellen.

Belgrád. A jugoszláv zsidóságot a Jewish Agency genfi ülészakán dr Bukics Piade fogja képviselni. Dr Piade a Bné Brit páholyok elnöke és a belgrádi szefárd zsidó hitközség volt elnöke. Pótdelegátusok: Heinrich vezérigazgató Zágrábról, I. R. Bernard Robicsek, a pénzügyminiszterum vezérigazgatója és Mika Efraim, a Keren Hajjeszod belgrádi kuratóriumának elnöke.

Bécs. A Reuter tudni véli, hogy amerikai zsidók egy milánói bankban 8 millió dollárt tettek le zsidó emigránsok részére. Az összeghez Charlie Chaplin is hozzájárult.

Olcsón és jól élkezhetsz
Herschkovits
orth. kóser pensiójában
BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet
(bejárat Strada Soarelui 7).

Erdélyi akció a mizrachi hachsara-telep érdekében

A nagyváradi Mizrachi hachsara telepről lapunk más helyén hozunk cikket. Ezuttal arról emlékezünk meg, hogy **Abrahamovits Moise** héber tanár Erdélyben akciót vezet le ennek a telepnek a fejlesztése és kibővítése érdekében. Ez annál is indokoltabb, mert igen sok erdélyi fiú és leány nyer kiképzést ezen a hachsara telepen. Az akció elég szép erkölcsi és anyagi eredménnyel végződött és sok helyen friss lendületet vitt a helyicsoportokba.

A meglátogatott helyicsoportokról a következő beszámolót közöljük:

Seini (Szinérváralja) akciójában résztvettek Steinmetz Miklós, Benedikt Miklós és Béla.

Baia-Mare (Nagybánya) akcióját támogatta: **Sándor Arnold**, a Zsidó Nemzeti Szövetség helyi elnöke, dr **Rosenberg Simon**, dr **Sarudi Farkas**, **Dézsai Mihály**, a Mizrachi helyicsoport elnöke és **Hirsch Jakab** elnök.

Somcuta-Mare (Nagysomkuton): dr **Blumenfeld Pál**, **Lázár Lajos** és **Herschkovits Lipót**, utóbbi mint a Brit Hanoar Hamizrachi elnöke segítettek.

Ileanda (Ilondán) Majer József és **Friedmann Mór** BHH elnök.

Beclean (Bethlenben) dr **Fried Andor** és **Kornblum ch.** támogatták az akciót.

Naszódon Siegelstein Abraham, **Grün N.** vettek részt a munkában és a hitközség külön adományozott 500 leit.

Cehul Silvaniei (Szilágycsehben) a hitközség 500 leit adott, **Borgida József**, a ZsNSz. elnöke és **Silberger Lajos**, a BHH elnöke kértek részt a szervezésből.

Zsibón a hitközség adakozott.

Borgoprundon Weissman Mayer, **Bsztercén Wieder Sámuel**, a BHH elnöke, országos executívájának tagja, **Markovits Sölem** BHH elnök, **Spitz Jakab**, **Mandel Moise**, **Elefánt N.**, **Reicherd N.** és **Salamon Jakab** járultak hozzá az akció sikeréhez.

Tárgu-Muresen (Marosvásárhelyen) **Gruber Salamon** tanár, országos vezetőségi tag, **Ferenc Inre**, a Poale Hadati elnöke, **Abraham Géza**, **Izsák József** és **Walter N.** végeztek példás munkát.

Reghinben Fogel Zachawa, **Mercurea-Ciucón Liebermann Dávid**, míg **Gheorgheni**ben **Sternberg**, a Mizrachi elnöke, **Glück Mihály** és **Weinberger ch.** szereztek érdeket.

A meglátogatott csoportokon kívül külön ki kell emelnünk, hogy több erdélyi hitközség felismerve a mai rendkívüli idők körülményei által diktált szükségszerűség parancsait, intenzív részt vett a nagyváradi Mizrachi chaluctelep támogatásában. Sajnos azonban, számos hitközség még nem emelkedett fel ama kötelezettség magaslatának tudatára, hogy a hozzá intézett megkeresésekre megfelelő válaszadás és támogatás által az ifjúságot nehéz önképző és önnelvelő munkájában erősítse. Reméljük, hogy utólagosan erre is sor kerül, hogy lehetővé tétessék a Szentföldön egy megfelelő erdélyi mizrachista kibucnak a felállításá.

— **ELJEGYZÉS.** **Rothschild Alice** (Gurahont) és **Korách Ernő** (Aghiresu) jegyesek.

— **Háziasan** nevelt 19 éves szép leányomat férjhezadnám jó hangú, megfelelő tudmudisztikus előképzettséggel rendelkező, vallásos fiatalemberhez, aki alkalmas orthodox metszői állás betöltésére. Komoly reflektánsok ajánlataikat juttassák el zárt borítékba „Zivig Misumájim” jelige alatt a kiadóba.

H-U-M-D-R

RABBIK A KÁNIKULÁBAN

A strandszezon idején történt, hogy egy „szabadszelleme” rabbi, aki nem tulságosan rigorozusan tartotta be a vallási előírásokat, megjelent az uszoda közös medencéjében és ott vígan lubickolt a hölgyek között. Meglátta ott egyik hive és méltatlankodva szólította meg:

— Hogyan rabbi ur, Ön itt fürdik együtt a nőkkel?

— Igen, — válaszolta maliciózan a rabbi, — én ugyanis csak szárazföldön vagyok rabbi, de a vízben nem...

#

Ugyanerről a rabbiról mesélik:

Egy napon a mincha imánál a minjánhóli hiányzott a tizedik. Az egyházi lélekszakadva ment a rabbi után és hívta a gyülekezetbe, hogy megkezdhesék az imádkozást.

— Sajnálom, — mondta a samesznek a rabbi, — most nem megyek minjánhóhoz, most szabadságon vagyok.

#

Egy négyülölő rabbit, aki egyébként nem vette meg a világi élvezeteket és a strandra is eljárt, egy társaságbeli könnyűvérű hölgy megakart közelíteni. A rabbi azonban nem reagált a hölgy közeledésére. Egy ízben éppen a medencében voltak mindketten, amikor a nő a rabbi előtt uszkált és sejtelmesen mondta neki:

— Látja rabbi ur, hogy körülcsókolnak a hullámok?

— Igen, — mondta ridegen a rabbi, — de rögtön el is távolodnak Öntől.

ÁTRÉTEGZŐDÉS

Két hitsorsunk, akik valamikor jólkereső tizedesek voltak, lecsusztak, találkoznak az utcán.

— Na, mi van veled? — kérdi az egyik.

— Fakereskedő vagyok, — mondja a másik.

— Fakereskedő?

— Igen. Gyufát árulok az utcán.

NÉMET-ZSIDÓ EGYETÉRTÉS

— Mit szólsz, a németek és a zsidók közt a legteljesebb egyetértés van.

— Na?

— A németek azt akarják, hogy minden zsidó kivándoroljon és a zsidók mind ki akarnak vándorolni.

ÉSZ ÉS LAB

Ész nélkül elkövetett tettek olyanok, mint a láb cipő nélkül. Ész tettek nélkül olyan, mint a cipő láb nélkül.

KÉT LÉGY BESZÉLGET...

Két légy beszélget a hosszú tél után, amikor kezdődik a tavasz.

— Te hol voltál — kérdi az egyik — a hosszú téli hónapokon át.

— Egy faliórán és ezért egy percig sem tudtam aludni, mert az óra folyton ketyegett...

— No és te?

— En egy jótékonyági perselyben egy gazdag embernél voltam és egész télen át nagyszerűen aludtam és pihenhettem...

ÜLNEK A VIZNÉL ÉS A BORNAL...

Edmund Rothschild báró, aki Palesztina nagy filantrópja volt, meglátogatta egy ízben Rison Le Cion borpincéit. Nagyon izlettek neki a borok, azonban az egyik fajtánál megállott, mert úgy érezte, hogy ezt vízzel vegyítették. Így szól az öreg báró:

— Tudjátok barátaim, mi a különbség az egykor Babylon vizéinél szomorkodó zsidók és a mai borkereskedők között? Die Juden von Babel sind gewesen beim Wasser, und haben Geweint, und die heutige Weinhändler, setzen bei die Weinen und Wassern...

MIT MONDOTT BERNHARD SHAW?

A híres angol humoristától megkérdezték, hogy mi tart örökké a világon? Erre azt válaszolta:

— Az igazság és a szeretet.

— De hiszen a mai világban ezt a két fogalmat alig-alig valósítják meg?

— Éppen ezért, — hangzott Shaw válasza, — mert keveset használják őket, azért tartanak majd olyan sokáig...

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA